

post se reliquit dimissus de fene

¶ Roberti VVhitintoni alma in vni-
uersitate Oxoniensi laureati, de
octo partibus orationis
aditio.

¶ Authoris distichon.
Grammaticæ faulrix reliquas dat adire so-
rores.
Pegafidum pulses hac sine sero fores,

¶ Facundissimi Remacii Florena-
tis Hexastichon.
Grāmatices q̄ quis magnā aspnaris auenā
Nec cupis e tanto gramine principium.
Lege itidē parili reliqs postpone sorores,
Quas tibi Mnemosynes sancta propago
dedit.
Prima trahit part⁹ primordia diua loquēdi
Ad socialq; huius ianua prima patet.

Wilmington, R.I.

Depone super altare in vestibus

[illegible]

De octo partibus orationis.

Grammatica est congrue loquendi scientia / recteque scribere docens: vñ. ratione / aut; oritateque constans.

Grammatica dicitur a grama grece / quod latine dicitur litera.

Caue dicas / et icos scientia quia ica adiectio siue proptorio est in grammatica: vt icos in heroicis gallicis &c. Grammaticae partes sunt quattuor. scilicet. Litera. syllaba / dictio / et oratio. Cuius

Grammaticae partes.

sensus sic accipiendus est. qd prima pars grammaticae sit de litera.

secunda de syllaba. tertia de dictione. quarta de oratione.

Litera est minima pars vocis compositae ex literis que scribi potest indiuidua.

Litera.

Vox est repercussio aeris ad vocalem arteriam auribus accidens.

Vox.

Vox dicitur a boō / a s. mutata b in u / et ultima o in x versa.

Vox est duplex. articulata et inarticulata.

Vox articulata est que ab aliquo mentis sensu proficiscitur. vt detrusus gemitus.

Vox inarticulata est que a nullo mentis sensu proficiscitur. vt sonitus coar.

Vox articulata est duplex. scilicet literata et illiterata.

Vox articulata literata est illa qd ab aliquo mentis sensu perfecta scribi potest. vt petr.

Vox articulata illiterata est illa que ab aliquo mentis sensu perfecta scribi non potest. vt gemitus.

Vox inarticulata similiter est duplex. Literata et illiterata.

Literata vox et inarticulata est illa: que a nullo mentis affectu perfecta scribi potest. vt coar / cra.

Illiterata vox et inarticulata est illa que a nullo mentis affectu perfecta scribi non potest. vt tuniulus.

Litera dicitur a litura: vel a legēdo / quasi legitima. quia legendi iter prebet.

Literis accidunt tria. Nomen quo appellantur. figura qua depinguntur. potestas qua valent.

Litere in hoc distāt ab elementis: qd elementa proprie sunt ipse literarū pronūciatio / nec / litere vero figure: sed confunduntur.

Litere sunt in alphabeto due et viginti. scilicet. a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. v. x. y. z.

Vocales.

Ex his quinq; sunt vocales. a. e. i. o. u. Vocales ideo dicte qd plenā perse vocē faciunt. y vocalis greca est / et in grecis nō abt latinis scribitur dictionib; vt Titius.

Ceteras consonantes appellamus: quasi cum vocalibus sonantes. Sunt autē sedes: c. i. m. b. c. d. f. g. h. i. m. n. p. q. r. s. t. x. y. non est litera. sed aspirationis nota.

Consonantes.

Consonantes diuiduntur in mutas et semivocales.

Mute.

Mute sunt nouem. b. c. d. f. g. h. p. q. t.

Mute autem ideo dicte: qd respectu aliarū literarū parum sonant.

Semivocales.

Semivocales sunt septem. l. m. n. r. s. x. y.

Ideo semivocales: qd plenā vocem habent.

Liquide.

Ex his due sunt liquide. l. r. aliqñ etiā. m. n. et a. Quas ideo liquidas appellamus: qd post mutas posite faciunt precedentē syllabā breuē esse cōmunē. vt pharetra et pharetra: media longa vel breui.

Diphthongus.

Diphthongus est conglutinatio duarū vocaliū vim suā seruantiū i eadē syllaba

Diphthongi sunt quinq; . x. α. au. eu. et ei. harū due scribuntur et nō proferuntur. α. et α.

Au et ei scribuntur et proferunt. vt audio. euge. et hei. Uerg. hei mihi qualis erat.

Syllaba.

Syllaba est vox literata: qd sub vno accentu et vno spiritu indistincte proferitur.

Accidunt syllabae quattuor. Tenor / spiritus. tempus / et nūerus literarū.

Tenores. i. accentus sunt tres. Acutus grauis. et circumflexus.

Spiritus duo sunt. Asper / et lenis.

Tempora sunt tria. Breue. longum. et commune.

Nūerus: qd syllaba cōstare pōt ab vna ad sex literas. vt a. ab. abs. stra. rra. scirpa.

Dictio.

Dictio est minima pars orationis constructe. i. in ordine posite pars alit quam

Oratio.

Oratio est ordinatio dictionū congruā perfectamq; sententiā demonstrans.

Oratio est duplex. Grammatica que cōstat ex nomine et verbo et Rhetorica que cōstat ex sex partibus. hoc est exordio / narratione / diuisione / confirmatione / confutatione / et conclusione.

De nominibus.

ars orationis est vox indicans mentis conceptum. ¶ Partes orationis sunt octo. Nomen. pronomen. verbum. participium. aduerbium. constructio. prepositio. et interiectio. Et his octo partibus quattuor dedignantur: scilicet nomen. pronomen. et participium cum casu. verbum per tempora et modos. Relique sunt indeclinabiles.

¶ Nomen est pars orationis cum casu corpus aut rem proprie / communiter vel significans.

¶ Nomen dicitur a notamine: quod hoc notemus unuscuiusque qualitatem.

¶ Nominum alia sunt substantiua. alia sunt adiectiua. alia vero relatiua.

Substantiuus est quod in oratione per se subsistere potest: et unico vel duobus articulis ad summum inflectitur. ut hic magister. hic et hec sacerdos.

Substantiuus.

¶ Substantiuus est duplex. proprius et appellatiuus. Proprius est quod rem singularem et non communem significat. ut Petrus / Roma / Tiberis.

Proprium.

¶ Proprius nomen est quadruplex. Prenomen. nomen. cognomen. et agnomen.

Prenomen est quo vsi sunt Romani et Sabini reuerentie vel amicitie causa. ut Quintus. Aulus. Titus.

Nomen proprius est quod primo alicui rei inditur. ut Andreas.

Cognomen est cognitionis nomen. ut Scipio.

¶ Agnomen est quod alicui ab euentu imponitur. ut Romanus Africanus.

¶ Nomen proprie proprium natura sua caret plurali. ut patet in hoc versu.

Propria deficiunt plurali significanter.

¶ Quattuor tamen modis propria non pluraliter dedinari possunt. Primo modo causa euentus. ut quando euenit plures eodem nomine appellari. ut duo fuerunt Plinius maior et minor. Secundo partitionis gratia. ut Gallianus. altera est superior / altera ceterior.

Tertio auctor vsu Martialis enim scripsit. Sunt Decenates / sunt Flacci / sunt Marones. Quarto opinionis causa. ut in illo Vergiliano. Quid tantum Oceano properant se tingere Soles. Opinionem vulgi imitatus est / qui uno quoque die nouum solem oriri opinabantur.

¶ Tercio auctor vsu Martialis enim scripsit. Sunt Decenates / sunt Flacci / sunt Marones. Quarto opinionis causa. ut in illo Vergiliano. Quid tantum Oceano properant se tingere Soles. Opinionem vulgi imitatus est / qui uno quoque die nouum solem oriri opinabantur.

¶ Tercio auctor vsu Martialis enim scripsit. Sunt Decenates / sunt Flacci / sunt Marones. Quarto opinionis causa. ut in illo Vergiliano. Quid tantum Oceano properant se tingere Soles. Opinionem vulgi imitatus est / qui uno quoque die nouum solem oriri opinabantur.

Propria plurali quandoque petunt variari.

Euentus causa vel quum partitio detur.

Vsus & auctorum vel opinio cum varietur.

Appellatiuus.

Corporale.

Omonymum.

¶ Appellatiuus est cuius signum naturaliter commune est multorum. ut homo. leo. arbor. Appellatiuus est multiplex. Corporale. quod corpus significat. ut homo lapis. In corporale: quod corpus non significat. ut anima / virtus.

¶ Omonymum. lequiuocum est quod non significatione sed voce conuenit. ut canis cancer.

Synonymum

Ad aliqd dictu

¶ Synonymum est quod non voce sed significatione conuenit. ut ensis. mucro. gladius.

¶ Ad aliqd dictu est cuius signum ad aliud dependet. ut dominus seruus. pater filius.

¶ Nomen quasi ad aliqd dictu partim signum dependens: sed tamen posito commo ponit illud ad quod dependet. ut non dies dexter sinister.

Genile.

Patrium.

Interrogatiuus

Infinium.

Collectiuum.

Diuiduum.

¶ Genile est quod gentem significat. ut Grecus Italus.

¶ Patrius est quod a patria sumitur. ut Romanus a Roma.

¶ Interrogatiuus est quod cum interrogatione profertur. ut quis?

¶ Infinium est quod incertum significat. ut quicquid quisquamque.

¶ Collectiuum est quod in singulari multitudinem significat. ut populus.

¶ Diuiduum seu distributiuus est quod a duobus vel pluribus ad singulos relationem habet. ut quicquid. alter. alteruter. quisquis. omnis. singuli.

¶ Partitiuus nomen est quod partitionem signum. ut quidam. vllus. aliquis.

¶ Generale est quod in diuersas species diuidi potest. ut animal arbor.

¶ Speciale est quod altera pars diuisionis a genere est. ut equus. laurus. pyrus.

¶ Factitiuus est quod a sonorum proprietate factus est. ut turtur. grus. tintinnabulum.

Abolutum.

Temporale.

Locale.

¶ Abolutum est quod per se intellegi potest. ut deus. ratio.

¶ Temporale est quod tempus signum. ut mensis. annus.

¶ Locale est quod locum vel spatium significat. ut longinquus. propinquus.

pono sup altare in vntusos

De nominibus.

Sæculum est quod totum est grece dedinationis. vt pan panos. calypso calybsus
Latini est qđ totū in latinā regulā conuersum est. vt pollux pollucis.

Nothum quod greca latināq; vox est. vt Achilles.

Numerale est quod numeri significat. vt vnus/duo.

Numerale est quintuplex. **Cardinale/ordinale/dispartitiuū/ponderale/ & mul-**

tiplicatiuum.
Nomen nūerale cardinale est qđ solū nūerū sīgt. vt vn^o. duo. tres. decē. octodecim.
 duodeuiginti. decem & octo. nouēdecim. vnde uiginti. vel decē & nouē. viginti. centū.
 mille. duo millia. tria millia. et referuntur pro quot. vt habeo decē talēta quot tu.

Nūerale ordinale est qđ pter nūerū significat etiā ordinē. vt primus. scđus. tertius
 vigesim^{us} vel vicesim^{us}. trigesim^{us} vel tricesim^{us}. centesim^{us}. millesim^{us} & sītia.
 et referuntur per quotus. vt sum primus in classe mea. quotus tu in tua.

Numerale dispartitiuū est qđ pter nūerū significat etiā partitionē seu diuisionē
 vt singuli. bini. terni. quaterni. qñi. vicieni. cēteni. milleni. Et referunt per quoteni.
 vt per urbem terni insistimus/quoteni vos.

Ita nola dispartitiua (vt vult Priscianus) solum pluraliter dedinantur. vt in
 plurali ntō singuli. e. a. quoteni. e. a.

Ponitur interdū bina pro duo. ternia pro tria &c. quotiescūq; substantia quibus
 iungunt dedinantur tm in plali. vt binas/ternas/denas literas. nā duas tres de-
 cem nō licet dicere. poete tñ cū alijs substantiis vsurpant. Virg. Bina manu lato
 crispans hastilia ferro. Excipitur sm Uallā pondo. nam habemus dicere duo pon-
 do/ & milliapondo argenti.

Numerale ponderale est quod pter nūerū sīgt etiā quantitatē ponderis vel
 mensure. vt simplex. duplex. quadruplus. vigecuplus. centuplus. millecuplus. Et
 referuntur per quotuplus. vt Egyptus reddit triticum centuplum / quotuplū non
 reddit Italia.

Numerale multiplicatiuū siue diuisiuū forme est quod pter nūerū multiplica-
 tionem forme sīgt. vt simplex. duplex. triplex. quadruplex. nonuplex. decuplex. vige-
 cuplex. centuplex. millecuplex. & referuntur per quotuplex. vt habeo vestem triplicē
 quotuplicem iu non habes.

Dec nola diuisiua forme ponitur aliqñ pro primitiis & proprie qñ iungunt noi
 bus plurali carentibus. vt triplex sumus domo egreditur.

Ea nola dicuntur numeralia quib^o vtimur in numerādo. vt vn^o. duo. tres. singu-
 li. bini. terni. & nūeralia aduerbia. vt semel. bis. ter. quater. atq; alia hñōi. i quib^o
 notandū est qđ in cōpositis citra viginti si copula intercesserit/ maior nūerus semp
 pcedet. vt decem & septem. decem & octo. Si autē nulla intercedat copula/ minor
 numerus semper pcedet. vt septemdecim. octodecim. Supra viginti autem vsq;
 ad centum vt maximus est qđq; numerus ita in primo loco ponetur. vt viginti vn^o
 viginti duo. viginti tres. Sed si copula intercedat is numerus preponetur qui mi-
 nor est. vt vnus & viginti duo & viginti &c. vt Cicero. Plato vno & octogesimo anno
 scribens est mortuus. Idē Zconinus Sorgias centū et septem compleuit annos.
 Ex quibus Ciceronis ve. bis manifeste colligitur ante centum preponi numerum
 minorem/ post centum vero postponi. Eodē modo loquimur/ supra viginti mil-
 lia vsq; ad centū millia. vt milites nostri sex & viginti millia erant/ vel milites no-
 stri erant viginti sex millia. vel milites nostri erant vices series mille. vel militū
 nobis erant viginti sex millia. Etenim hec nomina dum/ copula carent composita
 videntur. vt vndecim. duodecim. septemdecim. viginti vnus. viginti duo. et simi-
 lia. quemadmodum illa. vnde uiginti: quasi vno dempto de viginti: & significat de-
 cem & nouem.

Sunt preterea numeralia vnarius. binarius. ternarius. vicenarius. & similia. q
 denotant non multiplicationē sut/ sed numerū aliarū rerū que non nominātur. vt
 lapis centenarius: non qđ centuplus sit: sed centū librarū. homo centenari^o. nō qđ sit
 centum geminus: sed quia habet centum annos.

Alia sunt que significant numerum annorum. vt biennis. triennis. quadriennis
 quinquennis. sexennis. septennis. octennis. nouennis. decennis. et vt quidam vo-
 lunt adduntur his vniennis. vndecennis. & duodecennis.

Sæculum
Latini
Nothum.
Numerale.

Cardinale.

Ordinale.

Dispartitiuū.

Ponderale.

**Multiplicati-
uum.**

In arua

In enis

inington, Robt.

Adiectivum.

¶ Alia sunt adiectiva significatione / substantia declaratione & constructione: vt
patet in his versibus.

Relativum:

Relatiuū accidentis est illud qđ antecedēs adiectiuū refert. vt ego sum alb⁹ / qua-
lis es tu. Sunt autē relatiua accidentis decē. vt patet in his versibus.

La somma per tipo que sparte
 I-pone per altare in cinque

De nominibus.

Quot qualis quantus quotuplex quotus atq; quoteni

Et quotuplus cuius cuias his iunge quotennis.

¶ **Qualis** est relatiuū accidentis qualitatī: quia qualitatē signat. cui respondēt nomina adiectiua eandē qualitatem significantia. vt iustus qualis cesar. Ad hanc speciem reducitur cuiusmodi.

¶ **Quantus** est relatiuū quantitatis: quia quantitatem significat: cui respondēt nomina adiectiua eandē quantitatem significantia. vt sum longus quantus tu.

¶ **Quot** est relatiuū numerale absolutū: quia quantitatem discretā numeralem absolutam significat. cui respondēt nomina numeralia cardinalia. vt natus sum annos sedecim quot tu.

¶ **Quotus** est relatiuū ordinale: quia quantitatem discretā ordinalem signat: cui respondēt nomina ordinalia. vt primus sum in classe mea quotus tu in tua.

¶ **Quoteni** est relatiuū diuisiui siue dispartitiui: quia quantitatem in partes numeros diuisiuam significat. cui respondēt nomina diuisiua siue dispartitiua. vt imus binus quoteni vos.

¶ **Quotennis** est relatiuū amale: quia quantitatem discretā annorum significat: cui respondēt nomina numeralia vel ex numeralibus et anno composita. vt sum decennis vel decem annorum quotennis tu.

¶ **Quotuplus** est relatiuū ponderale: quia quantitatem discretā ponderis vel mensure significat. cui respondēt nomina ponderalia. vt Egyptus reddit triticum centuplū quotuplum non reddit Italia.

¶ **Quotuplex** est relatiuū diuisiui seu multiplicatiui forme: quia diuisionē seu multiplicationē forme significat. cui respondēt nomina multiplicatē significantia. vt habeo duplicem vestem quotuplex tu non habes.

¶ **Cuius** est relatiuū possessiui: quia possessorem significat. cui respondēt nomina vel pronomina possessiua vel etiam propriorum quous substantiuorum. vt hic equus est patris: vel patris cuius est frater.

¶ **Cuias** est relatiuū patrii seu gentile: quia gentem vel patriam significat. cui respondēt nomina gentis seu patrie. vt sum Anglicus/cuias es tu.

¶ Relatiua que incipiunt a c. vel a q. tribus modis ponuntur. Relatiue: vt ego sum albus qualis es tu. noui cuiusmodi homo es. sum magnus quantus es tu. Romanus cuias es tu. Interrogatiue: vt qualis es tu? quantus es tu? quotus annus agis? quotus mens habes? Infinitive: vt nescio quantus sis/cuias sis/aut cuias sis sit hec puella.

¶ Relatiua que incipiūt a t. tribus modis accipiuntur. Relatiue copula mediantē. vt ego sum magnus et tantus est Plato. habeo multos discipulos et tot habet Socrates. Redditiue. hoc est loco antecedētis. vt ego sum talis et tantus/qualis et quantus est iste. Infinitive: quoniam sequitur coniectio quod vel ut. vt ego sum talis et tantus ut non egeam operibus. Ego cupio talis esse ut videar felix. Hoc etiam modo sumuntur istiusmodi/eiusmodi/aliusmodi.

¶ Reperiuntur alia relatiua geminata/vel assumptia sibi cumque. vt quotus/quotusque/qualis/qualisque/quārus/quārusque/cuias/cuiasque. Quis etiam geminatur: vt quisquis: et assumit sibi cumque. vt quicquid: quippe positivum habent ipsi relatiui simul cum antecedente distributiuo: vt quisque vel quicquid legit dicitur. i. eis qui legit dicit. Ponunt etiam aliqui per ipso relatiuo finem. vt de omnia quecumque voluit fecit. pro que voluit. Et pro distributiuo tantum. vt ego diligo quemcumque hominem. i. omnem hominem. Ponuntur etiam infinitive. Vergilius. Quicquid erit superanda omnis fortuna ferenda est.

¶ Dictiones geminate eque significant/vel si assumerent sibi cumque. vt quisquis. i. quisque ubique. i. ubique/ut. i. utique.

¶ Etiam quedam aduerbia aliqui sumuntur relatiue/interrogatiue/infinitive: vt ubi unde quo qua quā quoniam quousque. de quibus exempla sunt facillima inueniri. Preterea istorum antecedentia nonnunquam sumuntur relatiue: vt fui apud foras et ibi sursum deorsum mihi quesitus es. Sic etiam fit de reliquis.

¶ Nomina accidunt sex. Species/genus/numerus/figura/persona/et casus. Species est qua cognoscitur primum a derivatiuo.

Qualis.

Quantus.

Quot.

Quotus.

Quoteni.

Quotennis.

Quotuplus.

Quotuplex.

Cuius.

Cuias.

**Relatiua in
cūq.**

De nominibus.

Species.

¶ Species est duplex. primitiua & derivatiua.

Primitiua species est cū dictio a nullo alio derivatur. vt roma. mons.

Derivatiua est cum dictio ab alio derivatur. vt romanus montanus.

Ubi nō tandū est vt quoties res verbi pcedit rem nola/nomē derivatur a verbo.

vt a scribo scriba. vbi autē cōuerso sit verbū descendit a nola. vt ab armis armo/as.

Derivatiuorū species.

¶ Derivatiuorū species sunt decē. scz patronymicū. possessiū. comparatiū. superlatiū. diminutiū. hōale. participale. aduerbiāle. paronymū. et denominatiū.

Patronymicū.

Patronymicū est quod significanter a patrū derivatur nola/ scōm grēcā formā

et sūt cū grō primitiui filiū vel nepotē/filiā vel neptē. n. vt Eacides filius vel ne-

pos Eaci. Sed multa ab alijs formantur/abusiue tamen. vt infra dicitur.

Possessiuū.

Possessiuū est. quod cum grō principali significat aliquid ex ijs que possidentur.

vt regia domus. i. domus regis.

Comparatiū.

Comparatiū est qd cū intellectu positiui: vel cum aliquo participē sensus ma-

gis aduerbiū significat vt fortior. i. magis fortis.

Superlatiū.

Superlatiū est qd ad plures sui generis comparatū supponit oib⁹ vel per se pro-

latum intellectum habet positum cum valde aduerbio.

Diminutiū.

Diminutiū est qd diminutionē seu primitiui absolute demonstrat. vt rex regul⁹.

Verbale.

Verbale est quod a verbo derivatur. vt ab exulo exul.

Participale.

Participale est quod a participio nascitur. vt a lectus lectio.

Aduerbiāle.

Aduerbiāle est quod ab aduerbio derivatur. vt cras crastinus.

Paronymū.

Paronymū est quod ab aliquo quodam trahitur & nihil de memoratis supra signifi-

Denotiatiū.

cat. vt ab equis equeus.

Denominatiū est qd a primitiui voce non ab aliqua speciali significatiōe sic ap-

pellatur. Ita ois dictio casualis a quacūq; dictione deriuatur pōt dici denotiatiū.

Genus.

Genus est vel videtur esse discretio sexus.

¶ Genera nomī sunt septē scilz. masculinū/femininū/neutrū/cōmune duorū/com-

mune trium/dubium & epicenū.

Masculinū est cui preponitur articulare hic. vt hic cesar.

Femininū est cui preponitur articulare hec. vt hec Julia.

Neutrū est cui preponitur articulare hoc. vt hoc animal.

Cōmune duorū est cui pponunt articularia copulata hic & hec. vt hic & hec homo.

Commune triū generum est cui preponuntur articularia copulata. hic & hec & hoc

vt hic & hec & hoc felix.

Dubium vel incertū genis est cui sub distinctiōe preponuntur articularia hic vel

hec. vt hic vel hec dies.

Promiscuū vel epicenū genus est qd sub vna voce & vno articulo cōprehendit ani-

mata vtriusq; sexus. vt hic passer/hec aquila.

Numerus.

¶ Numerus est accidens dictionis quo fit discretio quātitatis.

¶ Numerus est duplex. scilz. singularis & pluralis.

Singularis nūerus est quantitas qua dictio vnitatem significat. vt homo.

Plalis numerus est quantitas qua dictio multitudinem sūt. vt homines.

Figura.

¶ Figura est dictionis simpliciū cōpositarū vel decōpositarū discrimen.

¶ Figura est triplex. simplex/composita & decomposita.

Simplex figura est qn dictio cum alio non cōponitur. vt animus.

Cōposita est cū dictio a duob⁹ vel plurib⁹ fiat. vt magnanim⁹. inerpugnabilis.

Decōposita figura est cū dictio a cōposita dictiōe deriuatur. vt magnanimitas.

¶ Nola & relique partes orationis cōponuntur quattuor modis. Primo modo ex

duobus integris. vt suburbanus. Secdo modo ex duobus corruptis. vt efficar. nu-

niceps. Tertio modo ex integro & corrupto. vt ineptus insulsus. Quarto modo ex

corrupto & integro. vt nugigerulus. Aliq; ex compluribus. vt inerpugnabilis. im-

perterritus. **¶** In cōpositis ex duob⁹ rectis ambonē dedināf: vt hec respublica

huius reipublice. Alteruter autē viginti vnus. viginti duo. viginti tres. et pro opo-

nione quorundam etiam Leopardus fm postremū rectum variātur: vt alteruter

tra/trū. alterutri. alterutri. viginti vnus/a/si viginti vni⁹ &c. In vsurpatione hui⁹

nominis viginti vnus si substantiuū pcedat tunc debet pluraliter sumi. vt habeo vi-

deo denarios viginti vnum. sin postponatur debet singulariter sumi. vt habeo vi-

Pa pōmnia pūe fēpē qūe pēpōrte dē dē
qūe cū altare sū cōfōs

De pronomibus.

ginti, vñū denariū. Boetius in Arithmetica. Si septies tres addantur in viginti vñū numerū cadūt. nō enī dixit in viginti vñū nūeros. Itidem viginti vñus caret plurali numero: nisi quando iungitur substantiuo carenti singulari.

¶ In compositis et recto et obliquo/rectus tantummodo variatur. vt hic tribunus militum. huius tribunum militum.

¶ In cōpositis ex duob⁹ obliq⁹ ambo obliqui penit⁹ in dedinabiles sunt. vt hui⁹.

¶ Persona est accidens quod de agentis qualitate loquitur.

¶ Persona est triplex. Prima/secunda/et tertia.

¶ Prima psona est que de se loquit⁹. et duob⁹ psonibus accidit. ego et nos cū suis obliq⁹.

¶ Secunda persona est illa ad quā dirigitur sermo. et duob⁹ psonibus accidit. tu et vos cū suis obliquis: et vocatiuis casibus.

¶ Tertia persona est de qua fit sermo. et accidit omnib⁹ casualib⁹/preter ego nos tu et vos: cū suis obliquis et vocatiuis casibus.

¶ Casus est variatio nois/vel altariū dictionū per mutationē nouissime syllabe.

¶ Casus dicitur a cadēdo/q⁹ quasi a recto cadere videatur. Unde rectus abusu dicitur casus: q⁹ cadens a sua terminatōne in alias/facit obliquos casus.

¶ Casus nolim sunt sex. Nominatiuus q⁹ rectus dicitur. genitiuus/qui et patrius siue possessiuus. datiuus/qui et acquisitiuus. actiūs/qui et causatiuus. vocatiuus/q⁹ saluatoriūs. ablatiūs/qui et sextus dicitur.

¶ Nōis siue rectus est qui rem nominat/verbi vñ plurimū precedens.

¶ Si siue possessiuus est qui ceterorū casuū est generatoz: et possessionē demonstrat necnon et per eum possessiua et patronymica resoluuntur.

¶ Datiuus est qui aliquid dari vel acqri significat.

¶ Accusatiuus est cui aliquid causari et in causa esse ostendit.

¶ Vocatiuus est qui vocationē vel salutationem significat.

¶ Ablatiuus est qui aliqd auferri demonstrat. hic quoq⁹ latiuus dicitur: quia linguae sine propriis est.

¶ Quāq⁹ casus ab alijs significationibus nois sumere possunt/a notiorib⁹ in et frequentioribus sumperunt nomina sua (teste Pulciāno)

¶ Forme casualis est sexplex nomen. Monoptotū/diptotū/triptotū/tetraptotū pentaptotū/et hexaptotū.

¶ Monoptotū est quod vñam vocem habet per omnes casus siue singulares/siue plurales/siue vñiusq⁹ nūeri. vt sinapi/gummi/cepe/pondo/cete: pedū et literarū noia et numerorū nomina a quattuor vsq⁹ ad centum.

¶ Diptotū est qd duos varios casus in dedinatioē habet. vt fors forte. tabi tabo.

¶ Triptotū est quod tres. vt templū/pli/plo.

¶ Tetraptotū quod quattuor. vt generi/ro/rum.

¶ Pentaptotū est quod quinq⁹. vt domine/mi/no/num/ne.

¶ Hexaptotū est quod sex. vt totus/totius/ti/tum/te/to.

¶ Pronomē est pars orōnis dedinabilis: q⁹ pro noie posita psonā recipit. Pronomē dicitur a pro et nomine: quia pro eo ponitur in oratione.

¶ Quindecim sunt pronōia. Ego tu sui ille ipse iste hic et is: meus tuus noster noster vester nostras et vestras. Ex his quattuor tantū habent vocatiuos casus. tu meus noster et nostras.

¶ Deficiunt quinto casu pronōia cuncta.

Tu meus & noster cum nostras excipiuntur.

¶ Pronoi accidunt sex. Species genus/numerus/figura/persona/et casus.

¶ Species est qua cognoscitur primitiuū a derivatiuo.

¶ Species pronominū est duplex. Primitiua et derivatiua.

¶ Primitiua pronōia sunt octo. Ego/tu/sui/illem/ipse/iste/hic/et is.

¶ Primitiuorū species sunt tres. Demonstratiua/relatiua/modo demonstratiua modo relatiua. Ego et tu sunt semper demonstratiua. sui semper relatiuū. Alia sunt modo demonstratiua/modo relatiua.

¶ Derivatiua seu possessiua pronōia sunt septē. Meus/tuus/suus/noster/vester/nostras/et vestras. Et sunt oia demonstratiua pter suū qd est semper relatiuū.

Octo partes, VV.

B. j.

Persona

Casus.

Forme casuales.

Species.

De pronomibus.

Soma

¶ Haec pronomina sunt quinque. Masculinum, femininum, neutrum, cōe duorum, & cōe trium.

¶ Masculinum est quod rem masculini generis refert vel demonstrat. ut hic.

¶ Femininum est quod rem feminini generis refert vel demonstrat. ut hec.

¶ Neutrum est quod rem neutrius generis refert vel demonstrat. ut hoc.

¶ Cōe duorum est quod communis generis duorum refert vel demonstrat. ut hic et hec nostras.

¶ Cōmune trium est quod rem omnis generis refert vel demonstrat. ut ego tu sui.

¶ Pronomina demonstrativa eiusdem sunt generis cuius sunt res per ea demonstrata.

¶ Figura pronominis est duplex. Simpler. ut is. Cōposita: ut idē licet identidē cōponatur ab is & idē. Aliquē est adverbium & frequenter significat.

¶ Persona pronomini est triplex. Prima: ut ego. scōa: ut tu. tertia: ut ille.

¶ Casus pronomini sunt sex: ut in nomine.

¶ Declinationes pronominum sunt quatuor.

¶ Prima declinatio pronomini est cuius generis et dñs singulares in i desinit: gñs olim etiam in is terminabatur: ut nō ego/gñs mei/olim etiam mīa/dñs mibi. huius autem declinationis pronomina sunt tria. Ego tu sui. A gñs mei derivatur me/a/ū. A gñs tui: tuus/a/ū. A gñs nostri: noster/stra/strū/nostreas. A gñs vestri: vester/stra/strū et vestreas. A gñs sui: suus/a/um.

¶ Scōa declinatio pronomini est cuius generis singulares desinit in us vel ius: & dñs in i. vel in c. huius declinationis sunt quinque pronomina. Ille ipse iste hic & is.

¶ Sunt quoque octo nola quae hanc declinationem variantur. Unus totus solus alter alius quis & vterque ab eis cōposita: & vocatiuis carent. preter unus totus solus.

¶ Pone vocatiuos cum totus solus & vnus.

¶ Sed non in reliquis quorū genitiuus in ius.

¶ Tertia declinatio pronomini est cuius generis singulares desinit in t/in e/ in i dñs in o/in e/ in o. huius autem declinationis quinque sunt pronomina. Meus tuus suus noster & vester.

¶ Quarta declinatio pronomini est cuius generis singulares desinit in atis / et dñs in at. huius autem declinationis duo sunt pronomina. nostras & vestras. Et hoc modo Perrotto & Popenio testibus variantur. Nō hic & hec nostras & hoc strate. gñs huius nostratis &c. quo etiam modo variantur vestras & cuias. et ablativus in i solo finiunt: quod antiquitas in singularis in is & in e erit.

¶ Cōposita pronomini tres sunt modi. Primus cum nominibus. ut huius. Scōus cum pronomibus. ut istic. Tertius cum adverbis. ut eum & illum.

¶ Trias namque pronomina componuntur per nominatiuos iste/hic/ & is. Iste et hic simul componuntur. ut istic & declinat in omnibus casibus huius pronominis hic hec hoc in c terminantibus. preter dñs singularem.

¶ Idē eadē idē componitur ab is ea id/et hoc adverbio demus. & sequitur primitivum. Sed neutrali voce rursus cōponitur in nō & actō tantū. ut identidē quod aliquod adverbium est frequenter significat.

¶ Venit tete tete: licet in accentu ostenditur esse cōposita nō est cōpositio: sed quā vocis geminatio & acti & ablati voces sunt. sese etiam pluralis numeri esse potest.

¶ Preterea sunt quedā syllabe pronomibus adiecte. mer/te/pte/ce. Met cum omnibus casibus huius pronominis ego tam singularibus quam pluralibus adijungitur. ut egomet/memet &c. Adijungitur etiam omnibus oblativis casibus huius pronominis tu. ut tuimet/tibimet/temet nō recto propter differentiam huius & bi tumeo/ce. Adijungitur met (ut vult Priscianus) pronomi sui. ut suimet/sibimet/semet. Hoc etiam pronomine ipse addit nō solum propter notitiam: sed etiam pronomini ad discretionem faciendam. quae admodum p̄dicte syllabae adiectiones. ut Plato ipse/vel ipse Plato. ego ipse/tu ipse/ille ipse.

¶ Te cum nō tñ pronomini tu adijungitur. ut tute. i. tu ipse.

¶ Tutemet etiam in nō solo & vocatiuo dicimus.

¶ Preter quinque ablativis possibilibus adijungit. ut meapte/hiapte/snapte/napte & fapte Legimus enim in sup̄re pondere apud Ciceronē in natura deorum. Ueteres enim per omnia genera huiusmodi ablativus vsi sunt.

¶ Ceterae syllabae adijungebant antiqui omnibus casibus hic hec hoc non aut tantummodo his obliquis quae in s desinunt. ut genitiuo huiusce. dñs huiusce. actō huiusce. ablatō huiusce

figura.
persona.
casus.
Declinatio.

Cōpō. pronom.

Met.

Te.

pte.

ce.

Pa. Pominia huiusmodi que p̄p̄nate videntur
 a. sane huiusmodi altare huiusmodi

De pronomínibus.

que vox inuenitur masculina in nro singulari. Terentius in euncho. *Visce arbitrat*
tur suam Thaidem esse. Rursum componebat *visce* cum ne: e in i verso. vt *hiccine/*
hoccine/hocccine: sicut *illaccine/istanccine*. nā *illicce/illiusce*: *istice/istiusce*: *illucce/*
istucce/illancce/istancce: veteres dicebant.

¶ Quis aliquas recipit adiectiones quas nō recipit qui. vt patet in his versibus.
En ne alius num si deposcunt quis sibi subdi

Et qua volunt non que quoties reperitur vtrunq;

Post quis namq; piā non post qui pone putasq;

Damuis cumq; libet non quis sed qui sibi subdet.

Nec qua volunt sed quæ quoties reperitur vtrūq;

Quando relatiuum quodcunq; legis geminatum

Demptis quid vel quis finem per cumq; resoluis

Quid quoniam fixum cum prole regit genitiuum

Quod similem casum quia mobile vult sibi iunctum.

¶ Cōponitur quis cū si: vt *quisq;*. cū ne: vt *neq;*. cū alius: vt *aliq;*. cū en: vt *ecquis*. n
in c. verso. cū nō: vt *nūquis*. cū quis: vt *nō quisquis* & *quicq;* / *actō quicq;* / *ablō quoq;*
quo. Seruius tñ dedinat *quisq;* geminātū in oibus casibus. vt nō *qisq;* gō cuius:
cuius: dō cuius. &c.

Cōposita cum
quis.

Alia vero dedinātur vt eorū simplex qui que qd vel qd: nisi q; in feminea voce nri
singularis & neutrali pñalis dicim⁹: siqua nequa ecqua aliqua nūqua / et hōy ab:
latius nō terminatur in i. & alique voces plurales istarū ppter malū sonū nō sunt
in vsu. vt *quorūq;* / *quasq;*.

Adiungunt etiā qd he particule. nā vt *quisq;*. q; / v: *qisq;*. ex quo fit vnusq; singulari:
re tñ. piā / vt *quispiā*. putas / vt *qispiā*. q; / vt *quisq;*. A qui etiā deducta. vt *qdam*
quiuis quibet qūq; primitiuū sequuntur. Aliq; quidā *quisq;* & *quispiā* / idē signi.
sed quidam figt certū. aliquis *quisq;* & *quispiā* incertum.

¶ Omnis *quisq;* et vnusq; idē signi: sed in vsu differūt. *qisq;* iungitur suplatiuo /
aut nomini ordinali. omnis vero & vnusq; positiuo aut comparatiuo.

Omnis.
Quisq;
Vnusq;.

Nota q; *quisq;* caret gō plurali: loco cuius gōs singularis sumitur. vt in hoc vit:
gari (all the richest mēces goodes are taken a way) Ditiſſimi cuiusq; facultates
sunt ablātē. Optimi cuiusq; virtus est laudanda.

Quis et quid nūq; ponuntur relatiue: sed vel interrogatiue. vt *quis es tu* & *quid*
agas / vel infinite: vt *nescio quis sis* aut *quid agas*.

Quis & quid.

¶ Quis vel qui aliqñ ponuntur pro qualib. Teren. *Quis tibi videor*. i. qualis vi:
deor. Item pro quanto: vt *quo magis*. id est quāto magis. Item pro quomodo aut
propter quid. Teren. *qui istud*. i. quomō aut cur. Itē pro vt. Teren. *fidem sibi me*
obsecrauit qui sciret se non deserturum vt darem.

¶ Qui que quod tribus modis ponitur. Primo modo relatiue. vt *sum pius* Lucas
raptos qui ex hoste penates: *classe* vello / *meū*. Secūdo modo interrogatiue: vt. *sed*
vos qui tandem quibus aut vniſtis ab ois. Tertio modo infinite. vt *nescio quā*
rem agas / aut *quem hominem diligas*.

Qui qd trib⁹
modis ponit.

¶ Qui & suus semper reciproce ponuntur.

¶ Ipse. a. ſ. duobus modis ponitur. Primo modo relatiue in tertia psona. vt *ego*
deum colo & *ipse* benefacit mihi. Scōdo modo demonstratiue: qñ pñobus demon:
stratiuis ponitur. vt *ego ipse* / *ipse* / *ipse*. Inuenitur etiā sine pñomine. Vergi.
Ipse remitto. & sic enī per discretione pferitur. Vergilius. *Ipse* ratem como sub:
igit *reliq;* ministrat. quasi ſoius.

Ipse. i. modis.

¶ Ille. a. ud. trib⁹ modis ponitur. Primo modo relatiue. vt *ego* *desi* colo et *illi* cu:
pio videre. Scōdo modo demonstratiue. vt *vides* ne *illū*. Tertio modo redditue. vt
ille qui legit *dicit*. Ille etiā figurate apponit. Verg. *Ille* ego qui quondam *grati*:
li modular⁹ *aue*na. Et tunc *ille* es *Lucas* que *dardanio* *Bach*: se *alma* *Uen*⁹ *phry*:

Ille. i. modis.

B. ij.

De verbis.

gl' genult. Simoentis ad vndam. nō th discretione s'gt. vt ipse: sed poti⁹ relationē quandā. Ille quoq; nōnunq; per dignitatē quandā atq; eminētīā accipitur. vt ille Cato Censorius. Ille magnus alexander.

Al⁹. iij. mod⁹.

¶ Alius. a. ud. tribus modis ponitur. Relatiue: vt video Petri⁹ & alios hoies. licet antecedens. i. Petrus differat ab alijs hoibus nūero. specie tamē cōuenit/que est homo. Secundo discretiue: vt Ego sum alius a te. i. q̄ tu. Tertio modo diuiniue: vt hominum: alij boni sunt/alij mali.

Alter. iij. mod⁹

¶ Alter eisdem modis ponitur: sed differūt nā ali⁹ de pluribus/alter vero de duobus dicitur: vt de duobus: i. quis de pluribus: interrogatiua sunt.

¶ Ad vter respondendū est p nōia de duob⁹ dicta. vt vterq; alter/neuter/ & similia. Ad qd respondendū est p nōia de plurib⁹ dicta. vt ois/null⁹/nemo/ali⁹/q̄sq; & similia.

¶ Hec pronōia ego tu sui antiquitus dupliciter efferebāt gōs. vt nō ego/gtō mei vel mis. Nō tu/gtō tui vel tis. Nō caret/gtō sui vel sis. Vbi sciendū est q̄ isti gentiui mei/tui/sui/primitiui semper passiue sumunt: quare quū actiue loqimur vti mur eoz possessiuis: meus/ tuus/ suus/ loco mistis sic: q̄ iam antiquata sunt. vt potestas mea/ & potestas mei. cura tua/ & cura tui. copia sua/ & copia sui.

¶ Itē isti gēi nostri & vestri primitiui semp passiue sumunt/ nostri/ vō & vestri actiue ne sicut eoz possessiua noster & vester: vt habet curā nostri & curā vestri. nō nostrū et vstrū. Rursus dicim⁹ nemonū & vstrū nō nri & vtri. ¶ Hoc aut inter hec tria vtrū pronōia vel aduerbia inter est. hic s'gt rē suelocū loquēti. primū. iste vero sine istic rē aut locū primū ei quo ū loquimur. ille vel illic locū aut rē remotam ab vtroq;.

v. c. 3te. Ille. differūt in vsu.

Itē hic dis: ferunt.

¶ Preterea is & hic inter se differūt. nā is spacio lōgiore accipitur/ hic vero ppim quioze. multis tamē in locis cōfundūt. vt qui pferit virtutē diuitiis hic sane prudens est: vel is sane prudēs est. itē iste pro hic/ & ille pro is aliquando sumuntur.

Quare inuēti est pronomen.

¶ Inuentū est. p nōmē trib⁹ de causis. Primo ppter necessitudinē: qz nulla alia pō ofōis supponit hīs pme vel scōe pōne pter pronomē. Scōo. ppter demonstratiōnem. vt ille ipse. Tertio ppter discretiōnē. vt suum ipsius sequitur consilium.

Verbi est pars orōnis declinabilis cū modo tpe persona sine casu agere vel pati/ vel neutrū s'gns. ¶ Verbum dicitur a verberatu aeris: quia profereudo aer verberatur. licet enim hoc accidit oibus partib⁹ oratiōis th p̄cipue in hac parte propriū eius accipitur: quia hac frequēti⁹ vtimur in orōne. Verbo accidunt octo. Genus/ modus/ tēpus cōiugatio/ figura/ species/ nūerus/ & psona. ¶ Genus hūi est qualitas qua cognoscit⁹ cui⁹ sit gñis. ¶ Genera verborū precipua sunt duo. Personale & impersonale.

Genera vborū. Actiuum.

¶ Personale verbi est qd nūerū habet & personam. ¶ Genera verborū personalia sunt dñq; Actiui/ passiui/ neutrū/ cōmune/ deponē. Actiui est qd in o desinēs/ facit ex se passiui in or. vt amo amor. potest actiū rei rationalis vplurimū post se regere. factio tñ cū cōpositis nisi a in i vertā: vt cōfictio conficior/ passiuā habent terminata in to. vt factio fio calefacio calefio. Excipiūtur preterea quedā defectiua: odi/ moui/ cepti/ & memini. q̄ voce passiuā carent.

Passiuum. Neutrum.

¶ Passiui est qd in or desinēs ab actiuo formatur. vt amor ab amo. Neutrū est qd in o desinēs nō potest facere passiui in or. nec regere actiū post se rei rationalis. ¶ Quāq; sum es sui cū cōpositis et multa defectiua nō desinūt in o sunt verba neutra. licet improprie.

Neutrum quaduplex.

¶ Verbi neutri in o desinēs est quaduplex. Transitiui/ absolutum/ neutropassiui/ & neutrumpassiuum.

Neutrum absolutum. Neutropassiui.

¶ Neutrū transitiui est quod in o desinēs actionē s'gt: & actiū post se regit illi⁹ dictio nis in quā transit actus verbi. vt aro terram/ p̄r andeo p̄scem/ ceno/ sercula multa. pui/ snodi que q̄: extra que actiū patientē post se flagitāt habēt tertias passiuorum voces. vt aratur arantur. bibitur bibuntur.

¶ Neutrū absolutū est quod actiū non regit/ vt sto. nisi figurate. Neutropassiui est qd in preterito & temporib⁹ ab eo formatis vocē habet passiuam. Quis in presenti & temporib⁹ sibi coherentibus neutrorum seruat declinationem. Quinq; enim sunt. vt patet in hoc versu.

De verbis.

Audeo cum soleo fio cum gaudeo fido.

¶ Neutrum passiuū est quod in o desinēs passiuam habet significationē. vt caleo/ Neutrum
frigeo. Ista quinq; tamen vapulo/erulo/veneo. fio/ nubo: tam significationem q̄ passiuum.

¶ Cōmune verbū est qđ in o desinens non descendit a verbo in o desinente/ & tam Commune.
actionē q̄ passiōē significat/ actiuorū & passiuorū pro significatione simplicem cō-
structionē postulans. vt ego interpretor perlinm. vel a me vel mihi interpretatur
persius. Et sunt pauca que numerantur in his verbis.

Largior experior veneror moror osculor hortor

Criminor amplector interpretor hospitor addas,

Stipulor aggredior obliuiscor societur

Donatus patior inter communia ponit.

Multaq; præterea veteres communia dicunt.

¶ Deponens est qđ in o desinēs nō descendit a verbo in o desinēte/ & vel actionem Deponens.
vel passiōē significat. & aut hanc aut illam deponit/ & ideo sic appellatur.

¶ Impersonale verbū est qđ nūero & psona deficiēs p omi nūero & psona poni potest.

¶ Impersonale verbū est duplex. Actiue vocis: quod terminatur in t. vt tedit mi- Impersonale.
seret. Passiue: quod terminatur in tur. vt statuitur curritur. Et formatur ab omib; Actiuum.
verbis in o desinentib; / si ntrū habuerint pro re agente a tertia persona presentis Passiuum.
addita ur. vt amat amatur. seruit seruitur. Nullū quidē verbū in o impersonale
dicimus enim amatum est/ amatum fuit/ amatum fuisset: in vnica dictione (ne puta-
res duas) vt ait Siphontius.

¶ Modus verbi est diuersa animi inclinatio varios eius affectus ostendens.

¶ Modus verbi est sextuplex. Indicatiuus/imperatiuus/optatiuus/potentialis Modus.
coniunctiuus/ & infinitiuus.

¶ Indicatiuus seu interrogatiuus vel finitiuus est per quem rogatur vel ostendit- Indicatiuus.
tur ratio vera vel falsa. huic modo seruiūt coniunctiones q̄q; cū/ tamē/ vtpu-
rum etiam dictiones geminate/ & cūq; assumētes.

¶ Imperatiuus est per quem iubetur vel imperatur aliquid. huic modo iungitur Imperatiuus.
ne quando pronon sumitur.

¶ Optatiu⁹ q̄ desiderariu⁹ dicitur est per quē optatur vel desideratur aliquid. Optatiuus.
huic modo deseruiūt cū/ o/ vt/ & si qñ optant: & hoc adnerbum vnam.

¶ Potentialis est: qui in se includit significationem alicuius istorum verborum/ Potentialis.
possum/ volo/ aut debeo. cum infinitiui modo verbi a quo descendit.

¶ Cōiunctiu⁹ q̄ subiunctiu⁹ dicitur est q̄ alterū vbi sibi asciscit/ vel alteri nocitur. Coniunctiuus.
Cui quidem modo creberrime seruiunt cōiunctiones in his sequentibus vsculis.

Anteq̄ & vt postq̄ nisi cum quis vbi donec.

An si cum dubitant quasi quin acsiq; priusq̄

Hæc coniunctiuos poscunt licet adde quousq;.

¶ Infinitiu⁹ mod⁹ qui & infinit⁹ & impersonalis ē: est q̄ numeris et psonis carens: Infinitiuus.
semper iungitur alicui modo finito & regit: ante se (sed non semper) accusatiui. Nō
idem significant amari ire vel amaturū esse. Alterū est presentis tēporis vt video
te accusatū ire me. i. nunc alterū futuri. vt video te accusaturū esse me. & tñ accusa-
tū iri me abs te video: accipitur pro eo quod est: video te/ vel accusatū ire me. vel
accusaturū esse me: vel me abs te accusandum esse.

¶ Tempus est quod quando aliquid dictum vel factum esse significat.

Tempus.

¶ Tēp⁹ vbi est q̄nuplex: pns/ pteritū imperfectū/ pteritū pfectū/ plusq̄ pfectū & futurū.

Presens.

¶ Tēp⁹ presens qđ etiā instās dicitur est qđ pnti tēz aliqd fieri significat. vt doceo.

Pretēritum

¶ Pretēritū imperfectū est quod cum pter acto tempore aliquid fieri significat/ citra

perfectum.

¶ Pretēritū perfectū est qđ cum aliquid p. fectū esse vel desisse significat. vt docui.

Octo partes VV.

B. iij.

De verbis.

- Plusq̃ perfectū.** *Præteritū plusq̃ perfectū est qđ aliqd ampliꝰ p̃terito p̃terisse significat. vt docueris.*
¶ Tēpus p̃fectū p̃ imperfecto nō inq̃s perpulcre vsuꝰ patur: et aliqñ plusq̃ perfectū futurū tempus est quod aliquid futurum significat. vt docebo.
- Futurum.** *¶ Coniugatio est consequens verborum declinatio.*
¶ Prima cōiugatio est qđ in infinito modo actiuo a lōgā ante re vel ris in sc̃ba p̃sona p̃sēntis indicatui passiue vocis habet. vt amo amare. amor amaris. Excep̃t̃ docti cōpositis q̃ habēt a correptā. vt circū dare/venū dare/pessū dare/satī dare.
- Coniugatio.** *¶ Sc̃ba est que in infinito modo actiuo elongā ante re vel ris in sc̃ba p̃sona p̃sēntis indicatui passiue vocis habet vt doceo docere. verēor vereris.*
¶ Tertia est qđ in infinito modo actiuo e breuē ante re vel ris in sc̃ba p̃sona p̃sēntis indicatui passiue vocis habet. vt lego legere/amplector amplecteris.
¶ Quarta est que elongā ante re in infinito modo actiuo vel anteris in sc̃ba p̃sona p̃sēntis indicatui passiue vocis habet. vt audio audire largior largiris.
- Verba anomala.** *¶ Verba que regulas harum coniugationum non sequuntur anomala sunt. vt sum volo fio huiusmodi.*
- Figura.** *¶ Figure verborum sunt tres. Simplex. vt taceo. Composita vt conticeo. Decomposita. vt conticesco.*
¶ Species seu forma verbi est qualitas qua p̃fectū ab imperfecto secerimus.
¶ Species seu forma verbi est duplex perfecta et imperfecta.
- Perfecta.** *¶ Perfecta forma verbi est que sine alterius verbi intellectu/significationem suam perfecte ostendit. vt amo lego.*
- Imperfecta.** *¶ Imperfecta forma verbi est que sine alterius verbi intellectu/significationē suam habere non potest. huius species sunt ser. frequentatiuū/cōtinuatiuū/defyderatiuū. diminutiū/imitatiuū: cum primitiuū significatio motiū.*
- Frequentatiuū.** *¶ Frequentatiuū est qđ in to/vt lectito: aut in fo cum/vt verso: aut in ro cum r/vt nero) desinit. qđ idem significat qđ primitiuū cū quadā frequentatione. vt lectito. i. frequenter lego. verso. i. frequenter verito. nero. i. frequenter necto.*
¶ Forma frequentatiuorū est triplex. prima. verba prime coniugationis ab vltimo supino a in i breuē et in io versa formant frequentatiua: vt impero as/imperatu. imperito as. Sc̃ba. x̃ba q̃ p̃teritū in gi termināt a sc̃ba p̃sēntis p̃sona remota s et addita to formāt frequentatiua. vt ab ago gie egi agito as. Aliqñ tñ ab vltimo supino in io versa. sed ea non sunt infrequenti vsu. vt ab ago is. acto as. a quo agito as: sic a frequentatiuis aliqñ nascunt alia frequentatiua. vt a lecto alectito as. a curro as currito as. Tertia cetera verba ab vltimo supino in io versa formāt frequentatiua. vt a curro curris: curro sas. Sequor tamen fector facit/tutor tutor: quero q̃rito/queso quesito i correpta. A nosco etiā venit noto et noscitor: et sunt qđ recte voce formata tamen in aliam q̃ suorū primitiuorū signatiōē transire vident. vt a traho tracto. a cogo cogito. a dico dicto. Itē scitor a sciscitor sunt frequentatiua voce: sed non significatione. Omnia frequentatiua prime coniugationis sunt et suorum primitiuorum genus seruant: p̃ter scitor et sciscitor que deponentia sunt licet scio sit actiuum.
- Continuatiuū.** *¶ Continuatiuū est quod in sc̃o desinit. vt sordeſco cōualeſco et significat nō inchoationē sed incrementū cōtinuū. vt egresco. i. egrior fio. vsurpatur tamē in ulta et hīs in sc̃o terminantibꝰ pro primitiuis. vt adheresco dilitesco cōcupiscolaba/co dormiseco conticesco erpuesco et hīs similia. et formantur a sc̃ba p̃sona indicatui p̃mitiuū/ addita co. vt caleo caleo/calesco/cis. p̃ter hīo cū cōpositis quod facit hīo debilesco et fathīſce: plerūq̃ a verbis neutris descendunt: aliqñdo tamen a deponenti/ mutata ris in sc̃o. vt a misereor eris/miseresco. et sunt neutra om̃is et tertiē cōiugationis et p̃teritū vocem habent primitiuorū: differūt tamen significatione p̃terita continuatiuorū et primitiuorum. vt herba exaruit. sensus est. si exaruit a primitiuo descendit: q̃ tam non exaret / sed modo aut olim exarebat. sin a continuatiuo descendit. sensus est q̃ tam facta est arida.*
- Defyderatiuū.** *¶ Defyderatiuū est quod in rio: vt esurio) desinit: et nō meditationē sed defyderū significat. vt lecurio. i. cupio legere. non meditator legere. esurio. i. cupio esse (nō meditor esse. et formantur ab vltimo supino: correpta u/ et addita rio. vt a lectu lecturio ab elu esurio. et sunt quarte coniugationis.*

pa somnia put ego que p̃terite vlt
 et p̃terito sup altare in vltimos

De participijs.

¶ Diminutiuu est quod in lo vel in o desinit: et diminutione sui primitiuu significat. vt sorbeo sorbillo. i. paru sorbeo. a fodio fodico. i. paru fodio. hec quoque prime coniugationis sunt et genus primitiuorum seruant. Sed certam formam non habent nec in omnibus verbis in vtu sunt.

Diminutiuu.

¶ Imitatiuu est quod in so vel in or terminat. vt patrisso sororisso philosophor poe: tor sed illa in so significant imitari primitiuu morib: ista aut in or aliud: vt philo sophor: studeo philosophia significat. poe: tor poe: tice vao. villicor. i. in villa agovel ville presum. horu autem forma incerta est. prime: antu coniugationis sunt.

Imitatiuum.

¶ Verbu motuu in so desinit et non significat desideriu sed actu corporis est signifi: cato primitiuu. vt viso non desydero videre: sed eo vel venio ad videndu. capesso non des: dero capere/sedeo ad capiendu. et sunt oia neutra/coniugationis tertie. hec quoque certam formam non habent nec ab omnibus verbis in vtu sunt.

Motuum.

¶ Numeri verborum sunt duo. Singularis et pluralis.

Numerus.

Singularis est qui supposito singulari iungitur.

Persona.

Pluralis est qui supposito plurali iungitur.

¶ Personae verborum sunt tres. Prima que supposito prime persone iungitur.

Secunda que supposito secunde persone iungitur.

Tertia que supposito tertie persone iungitur.

¶ Participium est pars orationis declinabilis pro verbo posita genus et casus habens ad similitudinem nominis/tempus et significationem ad similitudinem verbi.

¶ Participium dicitur: quia duarum extremarum partium orationis. i. nominis et verbi vim participat.

¶ Participio accidunt septē. Genus numerus casus tempora signatio species et figura

Genus.

¶ Genus participiorum sunt quattuor. Masculinu. femininu. neutru. et commune trium.

Masculinu est quod cum substantiuo masculini generis concordatur.

Femineum est quod cum substantiuo feminini generis concordatur.

Neutrum est quod cum substantiuo neutrius generis concordatur.

Omne est quod cum substantiuo omnium generum concordari potest.

Numerus.

¶ Numeri participiorum sunt duo. Singularis qui iungitur substantiuo singulari.

Casus.

Pluralis qui substantiuo plurali iungitur. hec et superior regula habent locum si

participia non ponantur substantiue.

¶ Casus participiorum sunt sex. vt in nomine.

Tempora participiorum sunt tria. presens. preteritu. et futurum.

Tempus.

Tempus presens est quod in ans vel in ens desinit. vt amans/docens.

Preteritu est quod in ius sus rns vel ius desinit. vt amatus visus nexus mortuus.

¶ Futurum est duplex. prius et posterius.

Futurum prius est quod in ius desinit. vt amaturus.

Futurum posterius est quod in ius desinit. vt amandus.

Formatio par-

¶ Participiu presens tpis formatur a prima psona singularis numeri preteriti temporis

icipij presentis.

imperfecti modi indicatiui bam bar vel ram couersa in n/ o. vt amaba amas/ po-

tera potens/ loquebar loquens. denuntur pns et zbsens/ et tens ab ibā/ et quies a

quibā est cōpositis que formāt gerūdia in eundi. do. dū. et gñi participij presentis

temporis in euntis: preter ambio quod facit ambiendi et ambientis/ et sugio quod

facit superbiendi et superbicentis. **¶** Participiu preteriti tpis formantur a poste-

Preteriti.

rioris supino/ addita s. vt amati amatus. preter mortuus a morior.

¶ Participiu prius futuri formatur a posteriori supino addita ris. vt amaturus.

Prius futuri

denuntur nascitur/ denascor/ ignoscitur/ ab ignosco/ et futurus de sum et fio: quod

de formatione est prioris futuri/ et significatione posterioris futuri.

Excipiunt etiam quedā vba prime coniugationis que faciūt supina in itū vel cū cum c/

et mutāt in atūne. vt dñaturus. fricaturus. et verbale in atio: vt dñatio fricatio.

¶ Participiu posterioris futuri/ formatur a gñi singulari presentis participij

Posterioris futuri.

temporis/ tis in dus mutata. vt amantus amandus.

¶ Ab actiuo et neutro supina habentibus duo nascuntur participia/ alterum pñen-

tis temporis vt legens currens. Alteru prioris futuri. vt lecturus cursurus.

Ab alijs tamē que carent supinis vnicum nascitur participiu presentis tpis. vt a

De participijs.

timeo timens a studeo studens.

11. A neutrius autē circūlocutiōe in praeſentis perfectō in modis p̄ſentis habetis.
 a) A descendūt participia. praeſens praeſentis t p̄ſ. futurū vt a gaudeo gaudēs ga-
 uisus gauſurus. 2 ceno cenans cenatus cenaturus.

Caneuntis vero transiitis quatuor descendit participia. ut ab aro arans aratus araturus arandus.

¶ A passiuis quorū actiua habēt supina/duo nascunt participia. alteri p̄teriti. al-
terū posterioris futuri. vt ab amōr amār amād°. Ab his tñ passiuis quorū actiua
supinis carēt tñ vnū nascitur participiū posterioris futuri. vt a timeor timēd°.

¶ A cōi q̄tmo: nascūtur participia. vt a largio: largiē: largi: largitur: largiēd°.

¶ A deponenti tria descendūt participia . vñ a loquo: loquens locutus locuturus:

¶ Omnia verba que carent sopinis carent participiis que ab eis formantur.

¶ Significatio participij est qualitas quā cognoscitur an active / an passive / an communiter significet vox participij.

Significatio.

¶ Significatio ideæ participationis sunt due. actiua et passiua. participia igitur q̄a ver-
bis vim actiua habentib⁹ deriuant actionē sūnt. que vero passiuā sūnt passionē.

¶ **V**nde in actibus passionis. Veritas actionis significat. que vero passio significat passionem. ¶ **V**nde dicitur in nouissima ex his preteritis perfecti et plusquamperfecti tunc aliqui solam actionem significare et fere omnia a deponentibus. aliqui tamen actionem quam passionem. et tamen omnia que a communibus deriuantur et a neutris quibusdam. et transitus et crenatus. et a deponentibus aliquid. et auxiliatus mediatu locutus medicatus comitatus imitatus: et plura. illa vero futuri in duos omnia passionem significant.

Verbum commune quibus agat & patiatur

Sola per ans ens rus tamen actio significatur.

Dus patitur tantum sed præteritū dat utrūq;.

participia pte-
riti pte actio-
ne aliquā lignt.

¶ Participia in subiectis &libus sub voce passiuā actiuā habent significationem.

Actuum sensum passiva voce tenebunt.

Hæc circūspectus confy(q;)derata difertus

Cautus & argutus ignotus sic quoq; tutus.

Contentus falsus tacitus profusus & inde

Scitus discretus iuratus complacitusq;

Excretos exoletos defectus adultus.

Quedā partici-
pia pŕsentis tē-
poris passionē
significant.

¶ Hoc participii euidēs ē ea que a neutris passivā significatiōē habētib⁹ nācū
tur in voce activa passivā habētisignificatiōē. vt. capulū ē emulsi. fructū calcāz. hūmū.

¶ Quedam sunt que cum forma participiorum habeant (quia carent tempore)
sunt nomina dicenda/non autem participia.

**Nota partici-
pjesimili 4.**

Participo similes sunt hæc voces galeatus

Scutatus iungas tunicatus pi(q;)leatus

Baccatus caligatus iunge manu(q;)cleatus

Estq; paludatus penulatus siue togatus

Prætextatus cum trabeatus iunge comatus

Addas cristatus braccatus sum foliatus

Hastatus stellatus sic lunatus itemq;

Litera dans atus & quædam terminat itus

Turritus cum cerritus pellitus & vtus

participiis diff-
f: et a gerúdio.

Astutus simul hirsutus cornutus habebunt.

« Participa a gerundio diferit, gerundio sînt rel administrative line izove.

De aduerbijs.

Participia vero cum tempore.

¶ Participiū trāsit in ym nola qnq; modis. Primo mutatiōe cōstructiōis qñ con-
struitur cū alio casu qñ et verbū. vt amās virtutē / participiū est. amās virtutē / no-
mē est. alieu appeterēs sui pñsuis. Sēcō tps amissiōe: qñ nullū tps figt. et amās q
amore capr est miserī sunt oēs amātes. Tercio pparatiōe. vt amās amātor amā-
tissimus. Quarto compositiōe: vt innocēs indoct: qñ participiū cōponitur cū ppo-
ne quacū verbū nō cōponitur. Quinto mutatiōe figt vt amāduis quādo figt nō cū
q amabitur: sed est est dignus amari. vt meritolaudandus Cicero. q mutatio eti-
am in participio actiui futuri aliqñ fit. Seneca de naturalib⁹ qñtionib⁹ nullā qñ
mētionē fecit cometarū ptermisur⁹ si qd explorati apud illos pñsset. ptermisur⁹
dixit. p eo qd est talis q ptermitteret: nec tps figt / s; qñtate hōis et animi volūtate.
¶ Sciendū aut q quō participia pteriti tps pñcta cū hōis pñtis tps pteriti tē:
pñs figt. vt lect⁹ es lect⁹ est. Sic picipia pñtis tps si cōiungātur hōis pteriti aut
futuri tps pteriti et futurū tempus figt. vt amans feci. aduertens audiam.

Participium
transit in ym
nominis.

Aduerbiū est pars oratiōis indeclinabilis q adiecta participijs genum
dijs vel supinis figtionem eorum explanat.

¶ Aduerbiū dicitur: quis stat ad verbū. hoc est iuxta verbū.

¶ Aduerbio accidit qñtuor. Species / figatio / cōparatio / et figura.

Species aduerbiorū sūt due. pmitiua: vt nūp. deriuatiua: vt nūprime.
¶ Deriuatiuorū species sunt decē. Denotiatiua. pnotatiua cōparatiua suplatiua
diminutiua verbalia simul et notialia participialia aduerbialia et ppositionalia.
Denominatiua aduerbia sunt q a nob⁹ nascūtur. hec aut a proprijs nob⁹ nascū-
tur. vta Tullio Tulliane. aut ab appellatiōib⁹. vt a duro duriter. aut a vocabulis
vt ab ostio ostiū itim.

¶ Nomen aut vnus appellatio multorū / vocabulum vero rerum est.

Pronotiatiua aduerbia sunt q a pnoie nascūt. vt ab iste et hic istic. ab ille et hic illic.
Cōparatiua et suplatiua aduerbia sunt quoties appellaciones a qd⁹ veniūt cōpa-
rant vt docte docti⁹ doctissime. Et qñ nō possunt oia aduerbia recte cōparari sup-
plem⁹ pparatiuū et suplatiuū cū his aduerbijs magis et maxime iusto positio. vt
magis rite / maxime rite in diminuendo aut cū his aduerbijs minus et minimum
vt minus rite / minimum rite.

Diminutiua aduerbia sunt que a primitiuis deriuantur. vt a tarde tardule. a tar-
dine tardiuscule.

Verbalia aduerbia sunt q a verbis nascuntur. vt a curro cursim / raspo raptim.

Verbalia simul et nominalia sunt que a noie simul et a verbo nascuntur. vt a pede et
tento pedetentim.

Participialia aduerbia sunt que a participijs siue participialib⁹ veniunt. vt a de-
cens decenter.

Aduerbialia aduerbia sunt q ab aduerbijs nascūtur. vt a clā clanculū. sepe sepius.

Prepositionalia aduerbia sunt q a prepōnib⁹ veniunt. vt ab extra exterius. ab ob
et iter obiter significans statim et specialiter.

¶ Que efferunt.

¶ Nola scōe declinationis formāt aduerbra a dō casu: o in e mutato. vt a doctus
docto docte. S; cōtra hāc regulā multa sepi⁹ vsurpant authoritas. qdā enī in dō
casu formāt aduerbia in o. vt falso sedulo. qdā in er et in e. vt a duro duriter vt dure.

¶ Nola adiectiua tercie declinationis formant aduerbia a dō casu / addita ter.
vt a mollis molli molliter. audax audaci audaciter vel audacter. hinc tñ excipi-
untur facili qd format facile pro facili ter difficilis difficulter p difficiliter. parti-
cipia et participijs similia mittēti a dñi singularē in i / versa i in er formant aduer-
bia. vt sapienti sapienter. prudenti prudenter. ois oīno pro ommiter. insuper ter a
trib⁹. quater a quattuor: aliter ab alius. a sublimis sublimiter. obiter aut
tantisper parumper paulisper. et id genus alia composita sunt.

¶ Hec aduerbia que sequuntur tam in er q in e efferuntur.

Humane dure ferme large atq; benigne.

Species.

Aduerbia pro-
nominatiua.
Cōparatiua.
Superlatiua.

Diminutiua.

Verbalia.

Participialia.
Aduerbialia.
Prepositionalia.

Formatio ad-
uerbiorum.

A secunda de-
clinatione.

A tercia decli-
natione.

De aduerbijs.

Prosperiter pure vel abunde siue seuerē
Atq; probe ignaue vel auare siue proterue
Festiuēq; noue sic asperiter vel amice.

In ane.

¶ Propria nota secunde declinationis formant aduerbia a casu ablatiuo / o muta
ta in a / r addita ne. vt a tullio tulliane.

In tim.

Quedam appellatiua prime declinationis formant aduerbia a casu ablatiuo as-
sumpta tim. vt a regula regularim. caterua cateruatim.

Appellatiua secunde declinationis ab ablatō hmoi aduerbia formāt / o mutata in
a / r addita tim. vt ab ostio ostiatim. a viro tamen fit virum. a furto furtim. a stri-
cto strictim. a singulis singulatim. vel sigillatim. a primus prima primū pmatim.
ab annuo annuatim.

Appellatiua tertie declinationis formāt hmoi aduerbia ab ablatō / e mutata in a
et tim assumpta. vt a grege gregatim. ab agmie agminatim. a capite capitatim.
Appellatiua quarte declinationis formant hmoi aduerbia ab ablatō / u mutata in
im. vt a statu statim. a singulis singulim. a raptu raptim.

¶ Quedam noia prime declinationis formāt aduerbia ab ablatō casu a mutata in
i / r tus addita. vt medulla medullitus.

Quedam secunde declinationis in ablatō mutant o in i / r tus addita. vt a celo cel-
tus. a fundo funditus.

In itus.

Quedam tertie declinationis in ablatō mutant e in i / r tus assumpta. vt radice ra-
dicitus. stirpe stirpitus.

Significatio.

Significatio aduerbij est qualitas que per signū vñ aduerbij ab alio discernit.
Significationes aduerbiorum sunt multe. aut enim loci / aut temporis / aut nume-
ri &c. vt infra patebit.

In loco.

Aduerbi a loci sunt. hic illic istic hac quo qua vbi intus & foris intro & foras obuiū.
Aduerbia localia. aut in loco signi / aut de loco / aut per locum / aut ad locum / aut
versus locum / aut vsq; ad locū.

De loco.

Aduerbia signia in loco sunt ista / hic istic illic intus foris ibi ibidē alibi alicubi
vsq; nusq; sicubi necubi nusubi vbiq; vbiq; superius inferius & habet suū quesiti-
uum vbi. Ad hanc signationē referri possunt. ppria noia vbiū vel pagor signia in lo-
co adverbialiter in gto sine dō posita. vt sui padue & Carthagini.

Per locum.

Aduerbia signia de loco sunt ista. hinc illinc istinc inde aliunde sicunde necunde
alicunde superne inferne vndiq; vtrinq;. hec habent suū quesitū vnde. Ad hanc
significationē referri possunt noia. ppria vbiū vel pagor significantia de loco ad-
verbialiter in ablatiuo posita. vt venio Roma.

Ad locum.

Aduerbia signia p locū sunt ista / hac illac istac alia aliq; illa ea siqua nequa qua-
cūq; quavis vtracq; vtravis. hec habet propriū q̄sitū qua. Ad hanc signationē refer-
ri possunt. ppria noia vbiū vel pagor significantia p locū adverbialiter in ablatō po-
sita. vt transeo Roma. veni Roma. & nōnunq; in actō cū pponitur. vt veni p Romā

Versus locū.

Aduerbia significantia ad locū sunt ista. huc illuc istuc intro foras vsq; nusq; eodē
si quo nequo alio aliquo vtroq; quouis quocūq;. hec hnt suū q̄sitū quō. Ad hanc
significationem referri possunt propria vbiū vel pagor significantia ad locū ad-
verbialiter in actō posita. vt vado Pataniam.

Ad locū.

Aduerbia significantia versus locū sunt ista. horsum istorsum illorsum dextorsum
sinistorsum deorsum retorsum seorsum aliorsum neq̄rsū deorsum. hūsus sursum
vel sursum versus / vtroq; versus / quoquo versus. & habet suū quesitū quorsum.
Noia tam ppria q̄ appellatiua significantia versus locū p nob⁹ in actō ponitur /
postposita versus. vt vado Romā versus. locum versus. Marcum versus.

Aduerbia significantia vsq; ad locū vel vsq; ad ipse sunt ista. hactenus hucusq; istuc-
usq; illuc usq; vsq; quousq; & huiusmodi. hec habent suū quesitū quousq;.
Nomina propria vbiū vel pagorū significantia vsq; ad locū pronominitus in
actō ponuntur cum vsq; vt vado vsq; Romam.

Sunt quedā aduerbia localia q̄ nō ad vñ solā sed ad varios signiōes referri pnt.
vt peregre pone supra infra super extra ultra citra. vt peregre trāseo. pegre venio.

Pa prima p̄p̄o q̄e p̄p̄o d̄ d̄
a c̄ne l̄n altare l̄n v̄t̄s̄

De aduerbijs.

¶ Que sunt aduerbia tria hodie nunc nuper heri cras alij olim tunc quāvis
semper mane modo vespere tantisper aliquantisper interdum.

¶ Que numeri semel bis ter quater nouies decies vices milles.

¶ Que ordinis inde deinde deinceps denique deinceps postea preterea prima primo se-
cundo vicissim quod et separandi est.

¶ Que negandi haud neque non minime neutiquam nequaquam.

¶ Que affirmandi veritatem quidni profecto quippe certescit.

¶ Que optandi vtinam oti vti etiam pro vtinam.

¶ Que concedendi licet esto.

¶ Que adulandi sodes amabo.

¶ Que iurandi pol castor mecastor mehercle mediū fidine.

¶ Que demonstrandi ren ecce eccum eccam.

¶ Que interrogandi cur quare quāobrem quid quā vtrū num non nunquid.

¶ Que dubitandi forsitan forsitan fortassis fortasse.

¶ Que prohibendi ne.

¶ Que euentus forte fortissim.

¶ Que similitudinis quasi seu tanquam vt velut veluti sic sicut sicuti put proinde ac.

¶ Que vocandi vt heus ephodum.

¶ Que respondendi heu.

¶ Que congregandi simul vna pariter communiter.

¶ Que elegendi potius immo.

¶ Que hortandi tera age agite.

¶ Que separandi seorsim vtriusque sigillatim semote paulatim sensim.

¶ Que qualitates bene pulcre olno care vilitate misere morose perperā expedite.

¶ Que quantitatis multum plus minus parum satis nimium nimis valde.

¶ Que comparandi tam et magis maxime.

¶ Gradus comparationis sunt tres. Positiuus/comparatiuus et superlatiuus.

¶ Que sunt aduerbia positiui gradus docte pulcre fortiter.

¶ Que comparatiui doctius pulchrius fortius.

¶ Que superlatiui doctissime pulcherrime fortissime.

¶ Multa ex predictis aduerbijs quae variā significant/sub variis speciebus aduerbijs
locari possunt. vt hic potest et tria esse aduerbijs et loci. et sic de multis alijs.

¶ Figure aduerbijs sunt tres. simplex. vt diu huc. composita. vt interdū adhuc. des- Figure.
composita quae a compositis deriuantur. vt a benignus benigniter. a misericordia mi-
sericorditer. ab indocto indocte. ab efficaci efficaciter.

Intro foras verbis quae signant ad loca motum

Coniungi possunt, alijs iungas foris intus.

¶ Intus et foris intro et foras hoc intersunt. intro et foras iunguntur verbis aut par Intus intro.
incipijs significantibus motū ad locū. intus vero et foris iunguntur verbis aut par Foris foras.
incipijs significantibus permanentiam aut motū in loco.

¶ Aduerbia loci possunt poni pro aduerbijs temporis. sed non ediverso.

Dictio vocali finita vel s sibi subdit

Sape ne pro nunquid e vel s sed demere debes.

¶ Ne dictioni in vocali finienti/aut s litera terminanti solet adijungi et tunc nunquid Ne cū dictione
significat e vel s apocopa. vt mthi. i. mihi ne. dixi. i. dixi ne. viden. i. vides ne. in vocali finita
e censet. i. censes ne. idem apud Terentium in usu frequent est.

¶ Non et nū idē signant: sed hoc intersunt. quā vero sit interrogatio non id verū erit: Non et num.
scito quod querit. Virg. Non ego te vidi Damonis pessime caput excipere. quā vero
sit interrogatio per nū/supponimus id falsum esse quod queritur.

Affirmat non pro nunquid querendo negat num.

Non ego te vidi, num mea dicta negem?

¶ Indies et quotidie hoc intersunt. Indies semper verbis incrementū significat. Indies et quotidie.
tibus et comparatiuis iungitur. quotidie vero istis et alijs.

De coniunctionibus.

Quotidie iungi quævis sibi verba repossunt.

Inq; dies medius gradus, incrementaq; signans.

Pieteres.
Obuiam.

¶ Pieteres insuper signat et pieter eū/eā/id/eos/eas/vel ea.

¶ Obuiā est aduerbiū: et semp iungitur verbis motū ad locū signatib⁹. vt venio tibi obuiā. i. obuiō tibi. q̄ sola multis alijs modis dici potest. vt obuiō tibi. obuias sum tibi. obuiū me tibi fero. obuiū fortuna me tibi obtulit. occurro tibi.

Scilz. Videly.

¶ Scilicet et videlicet videntur significare id quod certe. sed fere per quandā amaritudinem et derisum. Interdū etiā sine ea. interdū post relatiuū quomodo quidē. poni solet nonnunq̄ et ante vel sine relatiuo. vix tamē apud doctos reperies vulgo vltatissimum modum.

¶ Priorius continuo et statim signat subito vel cito. signat etiā non ideo quādo iunguntur negatiōi. vt non continuo si furti aliquis accusetur / dammare eum iudex debet. i. non ideo.

Necesse.
Necessario.
Paulominus.

¶ Necesse et necessario hoc iterum. necessario quodlibet sibi vbi adiungere potest. necesse vero tm̄ verbū substantiuū. vt necessario oēs morimur necesse est oēs mori.

¶ Paulomin⁹ vna dictio. i. fere vñ psalmista. Paulominus consummauerūt me in terra. Paulo min⁹ due dictiones. angl⁹ al y tēllese. Idē. Minuisti eū paulo min⁹ ab angelis. ¶ Quatin⁹ i scriptū pro vt ponitur. cū e / quoniam vel quantū signat.

Dum.

¶ Dū tria signat. tantummodo donec et q̄dū. et q̄q̄ quasi syllabica adiectio est. vt ad eū e hōdum agedum. Sed dū pro q̄dū indicatiuo / pro donec coniunctiuo seruit.

Minus.

¶ Min⁹ aduerbiū cōparatiuū grad⁹ cū positi uole iūctū facit signat cōtrariū. Tertius. hoc nemo fuit minus ineptus. i. prudētior minus etiā pro nō ponitur q̄ iungitur cum sin. vt sin minus. i. si nō et cū quo. vt quo minus. i. vt non.

Quoad:
Usquequo.

¶ Quoad signat quousq̄ q̄dū quādo et quantum.

¶ Usquequo penultima correpta signat vndiq̄ q̄dū donec simul et aliquando.

Non solum.
Non modo.
Non tantum.

¶ Simul significat pariter et postq̄.

Itac non solum non tantum non modo possunt.

Sed vel verum etiam iungi vel sed quoq; post se.

Quod minus est poniq; prius, maiusq; subire.

Vt res non tantum. sed pro te animam quoq; fundam.

Maius vult præ se nedum minus & sibi subdi.

Vt vitam pro te nedum res fundere possum.

Cumq; negans iunctum his structura reciproca fiet.

Nedum.

Nedū pro nō solū ponitur: sed nedum nunq̄ vsurpatur nisi cū de duobus loquimur quorū alterū maius / alterū min⁹ est: et minori semp in posteriori parte pponitur. nō solū in p̄ori parte ponit. vt nō solū vulnerauit patrē / sed etiā interfecit. dicendū per nedū: patrē interfecit nedū vulnerauit. Et q̄ negatiuū cū his iungit reciproca fiet cōstructio: tunc maius precedet nō solū et min⁹ sequitur. vt nō solū nō te amo. sed ne diligo quidē. hic scientiā nō sibi cōparat nedū virtutē nō colit

Quāprimum.

¶ Quāprīmū signat celeriter et postulat vñ verbū. cūprīmū vbi prīmū et vtpīmū anglice as soone as duo verba postulant.

Modo.

¶ Modo sumitur pro aliquando pro solummodo et piamunc.

¶ Coniunctio est pars orationis indeclinabilis dictiones vel sententias annectens.

¶ Coniunctio b; a coniungēdo: quia vel dictiones vel sententias simul coniungit.

¶ Coniunctioni accidunt tria. Potestas / figura / et ordo.

¶ Potestas cōiunctionis est qualitas q̄ ei⁹ signatōē efficiūq; in oratione ostendit.

¶ Potestas cōiunctionis in decem et octo partes diuisa est: vt infra patebit.

¶ Copulatiua est que sensus et verba cōiungit. vt disertus et sapiens fuit Cicero.

Potestas.

Pa. Summa pro sepe que sepe dicitur. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

De coniunctionibus.

Copulative coniunctiones sunt iste: atq; at ac ast quoq;

Diunctiva est que quatuor dictiones coniugat sensum tamen distinguit. alterum affirmans. alterum vero negans. vt tu es doctus vel indoctus.

Disunctive coniunctiones sunt iste: aut ve vel ne nec an neq; seu sine. Hec autem in tres partes dividitur in subdisiunctivam/ dubitativam/ et interrogativam.

Subdisiunctiva est que licet vocem habeat disiunctivam vt tunc tamen esse significat. vel simul. vt Alexander sine Paris. vel discretere. vt tota die legit vel scribit.

Dubitativa est que cum nota disiunctionis dubitationem significat. vt aut profectus aut non.

Interrogativa est que cum nota disiunctionis dubitationem cum interrogatione significat. Vt g. Eloquar an sileam?

Interrogative coniunctiones sunt iste: an ne necne anne nonne.

Expletiva que completiva dicitur est que ornatus causa vel metri nulla significatio necessitate ponitur. vt enimvero dicitur.

Expletive vel copulative coniunctiones sunt iste: quidē equidē vero autē quoq; scilicet nimirū pfecto. Hec autem in duas partes dividitur. in approbatiuam/ et distributiivam.

Approbativa est que rem approbat et affirmat. vt equidem merui.

Distributiva est que diversis diversis distribuit. vt ego lego/ tu vero dormis.

Electiva est que ex diversis propositis aliquid elegi ostendit. vt ducas volo esse magis q; pauper.

Elective coniunctiones sunt iste. q; ac et atq; quando sumuntur pro q;

Adversativa est que adversum convenienti ligat. vt quis neges peccatū cōstat.

Adversative coniunctiones sunt iste. sed tamen q; quia etiam tametsi/ etiam si/ at/ vtrum quando pro sed ponuntur.

Abnegativa vel exceptiva est que rem aliqua causa impeditā fieri non posse ostendit. vt nisi adesses nihil comederem.

Abnegative vel exceptive coniunctiones sunt iste: nisi qm alioquin preter q;

Diminutiva est que diminutionē ligat. vt si non potes legere saltem scribe.

Diminutive coniunctiones sunt iste: saltem/ ne/ nec/ at/ aut/ et/ vel pro saltem.

Causalis est que causam vel ordinem/ rei precedentis adsequentem significat.

Causales coniunctiones sunt iste. quia quia propter qm quippe enim etenim nā nāq; quandoquidē siquidem quatenus vt q; ne neu neue si quē/ et quādo sumpta pro q;

Hec autem in quatuor partes dividitur. in cōtinuativam/ subcontinuativam/ adiunctivam/ et effectivam.

Continuativa que et conditionalis dicitur est que cōtinuationem cum dubitatione iuncta indicatio ostendit. vt si steris dormis.

Subcontinuativa est que causam cōtinuationis non cum dubitatione rerū essentiam ostendit. vt qui ambulat movetur.

Adiunctiva est que sic esse vel non esse dubitans subiunctivis adiungitur. vt si veneris multa comoda feres.

Efectiva est que ex causa precedentē significat effectū. vt domus fortis est nam ex ligno et lapide fidele constat. Hec tamen potest reduci ad subcontinuativam.

Collativa rationalis vel illativa est/ que ex premisso sermone rationem ostendit. vt tu es homo ergo mortalis.

Collative rationales vel illative coniunctiones sunt iste. ergo ideo igitur itaq; proinde quocirca propterea idcirco.

Eadē cōiunctio pro varia sua ligitione. modo illius/ modo alterius est potestatis.

Figure coniunctionum sunt due. Simplex. vt at/ sed/ enim. Composita. vt atq;/ sed enim enimvero. Ordo coniunctionum est qualitas demonstrans que preponit/ que ve subiungit coniunctio debeat.

Ordo coniunctionis est triplex: Prepositivus/ subiunctivus/ et communis.

Prepositivus ordo est in quo coniunctiones precedunt ea que coniungunt.

Conjunctiones ordinis prepositivi sunt iste. at ac ast sed atq; aut vel ne neq; ceterū enimvero verum si quin quatinus si seu/ siue ni nisi et nam

Subiunctivus ordo est in quo postponuntur cōiunctiones istis que coniungunt.

Conjunctiones ordinis subiunctivi sunt iste. q; ve ne autē quidē quoq; verū et enim

Octo partes VV.

C.j,

Figure.

Ordo.

Et ponit tribus modis.

De coniunctionibus.

Communis ordo est in quo nunc preponitur nunc postponitur coniunctio.
Coniunctiones ordinis communis sunt relique omnes.

Et ponitur quinq; modis. Primo modo copulatiue. vt homo et animal. Scdo ornate causa ponit. vt et prudens et fortis fuit cesar. Tertio distinctiue. vt legere et non intelligere est negligere. Quarto successiue. vt bibit et comedit. Item Iesus sedebat super pullum et super asinum. i. aliqui super pullum et aliqui super asinum. Quinto expositiue pro id est. Quidius. Hanc deus et item melior natura dixerunt. i. melior natura. Et ite multifariam multisq; modis q; pro. i. ponitur. et est figura Epteregesis q; dictio vel ofo sequens exponit precedentem. vñ Ebrardus. Est Epteregesis exponens dicta priora. Et Coniunctio copulatiua tribus modis discopulat. Primo modo q; dictio copulata claudens eandem construendi rationem non habent. vt hic liber est meus et fratris mei. Cicero erat eloquens et magni ingenij. Scdo q; sequitur dictionem varios casus exigentem. vt tu es dignus laude et premio. Tertio q; mediat inter duo nola locos diuersi numeri aut designationis. vt Cicero floruit Rome et Athenis.

Cōiunctio copulatiua tribus modis inter diuersos casus ponitur.

Enclitice conjunctiones.

Ordinis & medij, semperq; est postpositiui.

Enclitice voces q; pro &, ne pro an, veq; pro vel.

Scribi & proferri cum vocibus immediate

Præiunctis debent, simul vltima syllaba vocis.

Quæ præit ipsi acui, debent ipsæq; grauari.

Et q;

Et q; hoc intersunt vices ordinis. Nam et interponitur q; vero postponitur. et sit vor enclitica et facit syllabam precedentem acui et seorsum grauari.

Coniunctiones enclitice sunt tres. q; pro et ne pro an/ve pro vel. et pferuntur immediate et dictionibus precedentibus tanq; syllabice adiectiones. vt tuq; tunc/tunc.

Ac simul atq; notat q;, post secus ac aliorum

Post aliter, mediosq; gradus generis quoq; neutri.

Ac atq;

Ac et atq; q; ponuntur pro aliter aliorum vel secus; acciduntur pro q;. vt aliter est accidit. Vergilius. Paud secus ac iussi faciunt. et sepe post comparatiuos gradus neutrius generis.

Dic vel pro quis etiam saltem quoq; siue.

Uel sumitur pro etiam/pro saltem/pro siue/et quis.

Ne signat valde, vel certe, non, simul vt non.

Ne

Quum signat nunquid / vox est enclitica semper.

Ne ponitur pro certe. Terentius. Ne iste haud meo sentit. Pro no q; iungit imperatiuo modo. vt ne pete firmatas pacis dissoluere leges. Pro vt non, vel q; non. vt oro ne facias. Qh; interrogatiue ponitur pro an: et sic semper postponitur enclitice. vt tunc ille es Eneas. Et est imperatiui huius verbi meo meo. Ponitur etis pro valde. Terentius. Faciunt ne intelligendo: vt nihil intelligant. hoc est valde et curiose intelligendo.

Nec neq;
An.

Ne dubitatiue siue interrogatiue ponit et nec precedente. vt sic facis necne ignoro. Pro annon. sed an superuacue tunc additur. sic ignoro an faciam necne.

Nec neq; quum gemine verbum plurale repositum.

Nec et neq; et duobus suppositis singularibus geminate verbis et iungunt phrase.

Terentius in adel. Decsi neq; ego neq; tu fecimus non finit egestas facere nos.

An interrogatiue frequenter ponitur q; q; dubitatiue. vt dubito an viuat an mortuus sit.

Quam signat quantum gradui iunctum positiuo.

Atq; superlato valde, ni quando sequantur

Qua p quantis
et valde.

Hæc, possum valeo queo tunc quantum quia signat.

Qua iunctis positiuis quantum signat. Qh; autem iungitur superlatiuis id est quod

De præpositionibus.

valde nisi sequatur aliquod istorum verborum: possum, valeo, aut quæ. quia tunc
significat quantitas. ut si brevis in me potero sententiam rescribam.

Quin etiam signat, qui non, cur non, simul & non.

Quin:

¶ Quin trifariam accipitur. Primo pro quin etiam siue atque etiam id est fere cū indica-
tuo. Secundo pro ut nō vel qui non seu quominus. et id cū substantiuo. Tercio pro cur
non: id autem interrogatiue et cum indicatiuo.

Si multa fig.

Si pro utinam sumas pro non sic pro quia quis,

Finito seruit si certum quando notabit,

Incertum signans coniunctiuum sibi poscit.

Si prius exposcit, sin posteriusq; locari.

¶ Si sumitur pro non/pro quia/pro quis et pro utinam. Si quando ponitur dubitatiue
coniunctiuo seruit. quando vero nō/indicatiuo. Si et sin hoc intersunt. Si prius ora-
tioni iungitur/sin autem posteriori.

¶ Siquidem. i. certe. siquidem. i. quia.

Et si cum tametsi qū quis licet vsu

Est.
Tametsi.
Et.
Quis.

Distant, illa modo primo tria iunge priora.

Principio & libri sententiæ epistolæve.

Postposita interdum a nihilo pendere reperta.

Postponi semper duo posteriora reposcunt

Et coniunctiuum raroq; modum sibi primum.

¶ Quasiq; vel si tametsi/ si me clausule semper ista postulat: et ut plurimum indicatiuo
seruit. licet et quis prius refugit clausulas: indicatiuoq; rarissime seruit.

Disiunctiua secat sensus, iungit quoq; voces.

¶ Coniunctiones disiunctiue voces iungunt: sententias vero disiungunt. ¶ Porro si
significat vero/ aliter. et interdum lōge/valde/ certe/ postea/ et ultra: et tunc aduerbiat.

Seu pro vel petit s, pro sicut scribito per c.

Seu.
Seu.
Neu.
Neue.
Ceterum.
Utrum.
Nisi.
Præterq.

¶ Seu scriptis/ vel signis. Seu scriptis/ sicut. et aduerbium similitudinis est.

¶ Ne et neu signat ut non. Vergi. Ne populi antiqua sub religione tueri. Ouid.

¶ Neue operis famam possit delere vetust.

¶ Ceteri et verbi uolæ coniunctionaliter posita sunt pro sed. vterq; nomē pro coniu-
ctione interrogatiua etiam ponitur.

¶ Ita aduerbiū affirmatiui est: et aduerbiū similitudinis. et cōiunctio rationalis.

Quippe relatiuo qui pulcre iungitur & quum.

¶ Quippe eleganter iungitur huic relatiuo qui/ que/ quæ. et huic adverbio quum. ut
quippe qui/ quippe quum.

Ni nisi præterq; similes connectere casus

Assoleant, præter quartum semper sibi poscit.

¶ Ni/ nisi/ præterq; et præter hoc intersunt. ni/ nisi/ et præterq;. copulat casus. præter
vero actm postulat.

Prepositio est pars orationis indeclinabilis que alijs partib; orationis
in appositione vel in cōpositione ferme preponitur.

¶ Prepositio dicitur ap̄ponēdo: quia ceteris partibus orationis sibi est spon-
ter ten; / quāquā in appositione nec in cōpositione preposita inuenit: quod
tū fieri cōtra prepositionis naturā. Alius attestatur.

¶ Prepositi accidunt tria. scilicet. Casus/ figura/ et ordo.

¶ Casus prepositi sunt tres. genitiuus/ actiui/ et ablatiui. non enim quæ prepositio casum re-
gunt: sed. Sulpitio teste/ casus deseruiunt.

¶ Prepositio deseruiens genitiui casus sunt iste. Præter/ postmodum/ et tunc.

Prepositio re-
gunt tres casus.

De præpositionibus.

¶ Præpositiones deservientes accusativo casui sunt iste. ad/apud/ante/adversus/ adversus/cis/citra/circū/circa/contra/erga/extra/intra/inter/intra/iuxta/ob/po-
ne/per/prope/propter/secūm/post/trans/vltra/supra/præter/circiter/vsq/versus/
secus/penes/pudicē/et postmodum.

¶ Præpositiones ablativo deservientes sunt iste. a/ab/abs/cum/corā/am/dam/de/
e/ex/pro/pre/palam/sine/absq/tenus.

¶ Præpositiones que nūc actō nūc ablatō deservūt sunt iste. in/sub/super/et subter.

In/sub/super/
et subter.

¶ In/sub/super/et subter: quando iunguntur verbis aut participiis significantib⁹
motum ad locum/accusativus: quando vero alijs/ablativus iunguntur.

¶ Super cum contiguatione plerūq; vult actualiter ablativum.

Præpōnes se-
parabiles et in-
separabiles.

¶ Præpōnē aliē sunt semper separabiles/aliē semp inseparabiles/aliē vero cōes.

Præpōnes semp separabiles sunt iste. apud/penes/fm/absq/sine. cū quib⁹dā alijs.
Præpositiones semper inseparabiles sunt iste. am./di./dis./re./se./co./con.

Reliquæ nūc separabiles nūc inseparabiles inveniuntur.

¶ Figura præpositionis est duplex. Simplex vt abs. Composita vt absq.

Ordo.

¶ Ordo præpositionis est qualitas demonstrans que præponi/que vt supponi præ-
positio debeat.

¶ Ordo præpositionis est triplex. Præpositivus/subiunctivus/et communis.

Præpositivus ordo est in quo præpositio suo casuali præponitur.

Subiunctivus ordo est in quo præpositio suo casuali postponitur.

Communis ordo est in quo præpositio nūc præponitur nūc postponitur.

Ordinis subiunctivi sunt iste. vsus/vsq/tenus. Cum ordinis est communis. Cetera
vero (nisi cōtra acciderit aliquando licentia poetica) sunt ordinis præpositivi.

¶ Cum postponitur ablativus istius pronomini. De/te/se/nobis et vobis. tabulō
huius relatiui qui/que/quod.

Potestas præpō-
nis in cōpone.

¶ Quam vim habet præpositio in cōpositione et aut cōplet/vt p̄dar⁹. aut mutat/vt
plus im̄ sue. aut minuit significatum/vt tristis subtristis aliquādo tamen posita
præpositione in cōpositione/compositum pro simplici ponitur.

Si due præpositiōes casuali precedant posterior casum reget. vt veni de vltra ma-
re/de postetantes accepit eum.

Postpositum sexto iungas tenus & genitiuo

Tenus cū gō
vel ablativo.

Qui rerū est geminū sic singulari q; carenti. Perottus.

¶ Tenus cū ablatō constructur. vt in illo Vergiliano. Summo tenus attigit ore. Et
cū gō plurali qui est rerū geminarum. Verg. Et rurū tenus a mēto palearia pen-
dent. Vel nominis carentis singulari numero. vt Athenarū tenus. Quidam tamen
dicunt illum gōm post loco ablativū more grecorum/qui carent ablativo.

Where præpōnes.

¶ Tenus significat vsq; ad. vt collo tenus. i. vsq; ad collum. aurū tenus. id est vsq;
ad aures.

¶ Where præpōnes et adverbia hoc intersunt. Where præpōnes sunt ille/que casibus
servit: et sine illis in appositione. i. extra cōpositionē p̄grue poni nō potest. vt ad de.

¶ Adverbia casualia sunt que etiam casibus more præpositionū servant/et sine ca-
sibus posita adverbia sunt. vt pone subit coniunx coram data copia fandi.

Ad.

Ad signat iuxta contra pro præter apud q;

Circiter & propter post valde & cōparat vsq;.

¶ Ad sumitur pro iuxta. vt habitat ad summa. i. iuxta summa. Pro adversus/vt
ad in adversos. Pro cōtra. vt ad hostes pugnat. i. contra hostes. Pro circiter: vt ad
tria millia. i. circiter tria millia. Pro propter. vt ad quid venisti. i. propter quid.
Pro pro. vt ad tempus. i. pro tempore. Pro valde. vt ad in admiror. Et pro in com-
paratione. vti nihil est ad fratrem. i. in comparatione fratris.

Signat apud iunctum personis cum inq; aliquando.

Apud.

In signat iunctum cum nominibusq; locorum.

¶ Apud aliqñ sumit pro in/et pro cū. Pro in qñ iungitur nobis locor. vt apud for-
um. i. in foro. Pro cū qñ personis iungit. vt apud magistrū. i. cū magistro. Et nōnunq;

De præpositionibus.

uncti cum personis significat in. vt apud Terentiū. i. in Terentiū.

Ante locum tempus personam significanti

Præ iungas, sed personæ tantummodo coram.

Præ signat propter necnon quandoq; præesse,

Omnibus adde palam, iungas genus id reliquisq;

Aduerbi in morem / pone interdum sine casu.

¶ Ante / corā / præ / et palā / hoc intersunt. Ante preponitur nobis signatib⁹ loci / tēp⁹ aut personā. corā vero tñ personis. præ aliqui notat causam / vt præ dolore. i. propter dolorem aliqui preeminentiā: vt ceteris / p̄ alijs. Palam vero signo vniuersali preponitur. vt palam omnibus. et aliqui profertur sine aliquo casuali: vt dic palam.

Cis fluuij aut montis proprijs dato, **citra** alijsq;

Interdum ponas ornate pro sine **citra**.

¶ Cis et citra hoc intersunt. Cis semper iungitur nominibus proprijs fluuij aut montium. citra vero alijs.

Nominibus iungas aut temporis aut numerorum

Circiter, ast alijs circum circave quibusuis.

¶ Circiter / circū / et circa / hoc intersunt. circiter iungitur nominibus numerorum aut temporis. circum et circa vero alijs.

M perdit circum vocalis quando sequatur,

Consona quum sequitur circum tunc in retinebit.

M mutatur in n quoties sequitur c d q t.

¶ Circū qñ cōponitur cū dictione incipiente a vocali in abscicitur. vt cireneo / circiamictus / circuiui / circuiornatus. si vero cū dictione incipiente a consonate cōponatur in manet integrū: nisi c. d. q. t. sequatur: tunc in mutatur in n.

Aduersum aduersus contra erga in diuidit vsus.

Erga sume bonam in partem, contraq; malam, sed

Aduersum aduersus simul in sumas in vtramq;.

¶ Aduersum aduersus / cōtra / erga / et in idē signat. vsu tamē sic differit. Erga enim semper in bonā partē sumitur. Cōtra in malā partē. aduersus aduersum et in / et in bonā partē q̄ in malā sumi possunt. ¶ Extra ponitur aliqui pro preter. Terenti⁹ in Phormione. Neq; cognatus extra vnā ancillulā quisq; aderat. extra. i. preter.

Ob signat propter quum sumitur appositue,

Sed signat contra vel circum in compositura,

Et veteres legimus pro ad posuisse, vel obire.

¶ Ob in appositione signat propter. Virgi. Cuius ob auspiciū infaustū motusq; finis. in cōpositione vero contra vel circū signat. vt ob ambulo / occorro.

Per signat valde quoties cum nomine iunctum est

Signat cum verbo iunctum vel participante

Ad finem, siue in toto producere quicq;

Appositum propter signat sic per mediumq;.

¶ Per in cōpositione iunctū cū nob⁹ signat idē qd valde. cū verbis aut participijs / finire signat: et interdū pro propter sumitur. vt apud Teren. Neq; per etatē tamē potuerat. et per aliqui sumitur primatiue. vt perfidus.

Nunc post, nunc iuxta, nunc pro notat inq; secundum.

C. iij.

Ante.
Corā
Præ.
Palam.

Cis.
Citra.

Circiter.
Circū.
Citra.

Circū / et circa.

Aduersus.
Aduersum.
Contra.
Erga.
In.

Ob.

Per.

Secundum.

De præpositionibus.

¶ Scdm multa sūt. Primo sūt post vt fm platonē loquor / fm pithagorā dispuo
aliqui sūt iuxta. Uerget. Dulcibus ille quidē illecebris & plena secundū flammā: ac
cepit vuls fm aurē. i. iuxta aurē. sumit etiā qñq; pro p: vt fm telitē do. fm me iu
dica. i. pro me te. fm etiā p inponitur. Cicero fm detē visus est repēte. i. inquitere.
Trans in compositis perdit nihil, his nisi demptis.

Trano traicio trabea & traducere trado.

¶ **Trans** in cōpositiōe manet integrū: qñq; dicitur: nō exceptis. trano/as: traicio/
cio: trado/is: traduco/cio: & hęc trabea. i. vestis regalis. de trans/a: beo/as.

Præter.

Præter compositum verbo iuxta notat, atq;

Casibus appositum signat nisi vel sine contra.

¶ **Præter** cōpositū significat iuxta. vt præterfuit. **Præter** nisi & sine: & qñq; contra si
gnificat. Terentius. Ut præter ciuium morem atq; legem & sui voluntatem patris
tamen hanc habere studeat cum summo probro.

Pro.

Pro signat propter, valde, in, iuxta, atq; secundum.

¶ **Pro** sumitur pro in. vt pro tribunali. i. in tribunali. pro propter: vt p precib; pro
iuxta vel scdm: vt pro viribus. pro valde: vt in promerco.

Præq;

Præq; notat propter, præ comparat & notat ante.

¶ **Præ** aliqui sumit pro valde. angli. (out taken) vt p diues (out taken) & che: & inter:
dū p ante. vt p ceteris amauit. i. ante alios. aliquādo vero in cōparatiōe. Terenti;
hic illū p me cōtempnit. i. in cōparatiōe ad me. interdū p ob vel propter: vt non
possum dormire p dolore dentis. i. ob vel propter dolorem dentium.

Nominibus proprijs iunctum postponitur vsq;

Appellatiuis

Appellatiuis iunctum præponitur vsq;

¶ **Usq;** iunctū nobis appellatiuis præponitur casuali. vt vsq; ad monasteriū. vsq;
autem iunctū nobis ciuitatū vel vrbū: semper postponitur casuali. vt Lōdunū
vsq; (vp to london) Couentriam vsq;.

Appositum notat in super contra vsq; ad & inter

Pro

Pro erga compositum non valde intra ad quoq; contra.

¶ **In** sumitur pro valde. vt apud Terentiū: incuruis. i. valde curuis. pro non aut
priuatiue. vt in iustus. i. nō iustus / imprudens. i. nō prudens. pro inter vt medissq;
in millibus ardet. i. inter millia. pro cōtra: vt in hostes. i. cōtra hostes. pro ad. vt in
os dicam. i. ad os. pro p: vt in iurumētū dedi. i. pro monumētō. & aliqui sūt ad lo:
cum / in loco: ad personam & in persona.

Sub

Sub notat ante supra prope in nec non per ad infra.

Compositumq; super, nunc aufert, diminuit nunc.

¶ **Sub** sumit pro supra. vt ter flumina subiecta reuertit. p infra: vt subiecta & canda.
p prope: vt deinde sub ipso ecce volat. pro in: vt sub ingenti tēplo. p ante: vt sub lu
ce. pro per: vt sub noctē cura recurrit. & aliqui significat ad locū: vt potesq; sub ipso
aliqui in loco: vt sub luce maligna. & in cōpositiōe modo locale vim retinet: vt sub
dico. modo diminutiua: vt subrideo.

Super

Ista super signat de valde desuper atq;

Insuper atq; super superest pro signat & vltra.

¶ **Super** sumitur pro de: vt multa super. Prīmo rogātis. pro p: vt nū super impa
rio mouet. pro insuper: vt ecce super meste magna Diomedis ab vbe. p desuper
vt super vallo prospectans troes. pro superest: vt neq; enim lingua super vlla perit
clit. & pro vltra: vt super garamantes & indos bibi satis superq;.

Ex ab e simul a de sensu non variantur

Sed variē iungantur enim tunc dicimus ab cum.

Pa. pominis pnt fipo qe p pnotte vnt-
q. esse huc altare. En vntos

De interiectionibus.

Dictio que sequitur quando incipit l/r/s/aut t,

Abs tunc dicatur t q si quando sequatur.

Praepones alijs ex eq; sonantibus a de.

Cum significat circum vt amplector. i. circumplector.

Di significacionem habet separatiua. et iungit dictionib; a consonantibus inci-

pienibus preter c/p/s/t/vel i consonantem.

Dis significacione habet separatiua. vt dispono/discedo. i. sigit dictionib;. a/c/p/s/t/vel i consonante incipientibus. vt discedo/dispono/dissentio/distrabo/disungo. f

vero sequente mutatur in eam. vt differo.

Re significat retro: a quo per apocopen videtur factum: vt respicio.

Se significacione habet separatiua: vt seduco. i. abnegatiua: vt securus. i. sine cura.

Con significat simul: vt copono/comparo.

Interiectio est pars orationis inordinabilis interiecta alijs partibus orationis ad exprimendos animi affectus.

Interiectio dicitur ab interiacendo: quia alijs orationis partibus est interiecta.

Interiectioni accidit vni. potestas vel significatio.

Potestates vel significatio interiectionis est qualitas que metis passionem ostendit.

Potestates seu significationes interiectionum sunt varie. alie sunt gaudetis: q; animi le-

ticia sign. vt euat/haha/he. Alie dolentis que luctu vel dolore sign. vt heu/ehem.

Alie timetis que pauore vel timidi tate significat. vt atar. Alie admiratis: q; ani-

mi admiratione significat. vt pape. Alie deridetis: q; derisu significat vt hui. Alie

indignantis. i. transcietis que ad indignationem seu ira significat. vt vah. Alie exclama-

tis: que aff. ctu animi ad exclamacionem significant. vt oh/eho. Alie execratis: q; ex-

clamationem significant. vt veh malum multo malo.

Qui eadem vox interiectionis varios affectus significare potest sub varijs spe-

cieb; interiectionis inu. nitur vt ah gaudetis/dolentis i timetis interiectio esse pot

Multe partes orationis interiective poni solent nomen perse. vt malu infandu

nomen cu orepositione. vt prohnepos/prohpudor. Pronome cum adiectiuo. vt me

miseru. alia in integra oratione non solum latina: sed etiam vernacula. vt proh deum

atq; hominum fidem. ha Jesu mercy/ha good lord etc.

FINIS.

**Londini in ædibus VVinandi de VVordevices
simo tertio supra sesquimillesimum
nostræ salutis anno. Mense
Decembri.**

C-28
Hinglo

...cultus in vultus

GRAMMATICES Primæ partis
Liber primus Roberti V.V.L.L.
nuperrime recogni-
tus.

De nominum generibus.

Ad florētissimū inuictissimūq;
principem Henricū octauū
Regē anglie. &c. Ro-
berti V Whitintoni
supplicatio.

Sanguine troiugenum claro de stem-
mate princeps.

Hērice: angelici gloria prima soli
Ecce tuā infestat pubē fera dira bris-
tannam.

Grāmaticen vatis dilaceratq; tui.
Consule diue pio studio / rex magne
labori.

Edgarus vt fias : ora retūde Lyci.

**HVMILIABIT CALVMNIA-
TOREM.**

